

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Olomouc 2014

Pavλίna Rupová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

VÝVOJ A PROMĚNY ZOBRAZOVÁNÍ BOND GIRL
VE FILMOVÉ SÉRII O JAMESI BONDOVI

Bakalářská práce

Autor: Pavlína Rupová

Vedoucí práce: Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

Olomouc 2014

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Vývoj a proměny zobrazování Bond girl ve filmové sérii o Jamesi Bondovi“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Mé poděkování patří Mgr. Luboši Ptáčkovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval. Dále děkuji svému otci za to, že mě seznámil s bondovkami.

.....

podpis

NÁZEV:

Vývoj a proměny zobrazování Bond girl ve filmové sérii o Jamesi Bondovi

AUTOR:

Pavλίna Rupová

KATEDRA:

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se zabývá proměnou zobrazování a vývojem Bond girl (Bondovy dívky) ve filmové sérii o Jamesi Bondovi a definuje pojem Bond girl. Zároveň vymezuje specifické postavení dalších ženských hrdinek Moneypenny a ženské představitelky 'M'. Práce analyzuje vybrané hlavní Bond girls ve vztahu k Jamesi Bondovi a jejich měnící se úlohu v sérii i s ohledem na měnící se postavení žen ve společnosti. Tyto proměny jsou zachyceny ve třech historických obdobích Bond girls, které reflektují společenské změny dané doby. Metodologicky práce vychází z feministických filmových teorií. Bond girls v průběhu více než pěti dekad prošly řadou změn, které se nejvíce odrazily ve vztahu Bond girl-Bond a také v úloze, kterou ve filmech mají – ženské postavy jsou více emancipované a samostatné.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Bond girl, feministické filmové teorie, James Bond, ženská postava

TITLE:

Development and Transformation of Bond girl Presentation in James Bond Series

AUTHOR:

Pavλίna Rupová

DEPARTMENT:

Department of Theatre, Film and Media Studies Faculty of Arts

SUPERVISOR:

Mgr. Luboš Ptáček, Ph.D.

ABSTRACT:

This bachelor thesis analyzes the development and transformation of Bond girl in the James Bond series. It also defines a specific position of other female characters, i.e. Money Penny and the woman head of MI6 called 'M'. This paper analyzes a group of selected Bond girls, their relationship to James Bond, and the changes in their roles with respect to the changing status of women in the society. The transformations are pondered in three different historical Bond girl eras. Methodologically, the thesis employs feminist film theories. Throughout more than five decades, Bond girls went through a number of changes, which are most evident in the relationship Bond-Bond girl. As a result of these changes, Bond girl became an important female character of the film – a female, who is more emancipated and independent than her predecessors

KEYWORDS:

Bond girl, feminist film theory, James Bond, female character

Obsah

Úvod.....	7
Metodologie.....	8
1. Bond girl, Bond woman, Bond female?	12
1.1 Bond Girl v úzkém pojetí	12
1.2 Bond girl v širokém pojetí.....	15
1.3 'M' a Moneypenny.....	16
1.4 Éry Bond girls	17
2. Zlatá éra Bond Girl, 1962-1979	21
2.1 Honey Ryder: <i>ta první, ta v bikinách</i>	21
2.2 Pussy Galore: <i>prokletě dobrá pilotka</i>	24
2.3 Tracy DiVincenzo: <i>paní Bondová</i>	28
2.4 Anya Amasova: <i>špiónka, nebezpečná špiónka</i>	38
3. Post-feministická éra Bond Woman, 1981-1999	44
3.1 Elektra King a Christmas Jones: <i>jedna Bond girl nestačí</i>	44
4. Revizionistická éra Bond girl, 2002 – dodnes	49
4.1 Vesper Lynd: <i>tři dávky ginu, jedna vodka, půlka Kina Lillet</i>	50
Závěr	56
Seznam pramenů a literatury	59
Seznam obrázků.....	64
Seznam tabulek.....	65
Seznam příloh	66
Přílohy	67

Úvod

„James Bond přináší do filmů sex.“¹

Práce reflektuje postupné změny v chování a emancipaci hlavních ženských hrdinek ve filmové sérii o Jamesi Bondovi, převážně jejich vztah k Bondovi a Bondův vztah k nim, a to primárně na postavách Bond girl. Cílem této bakalářské práce je zachytit proměnu postavy Bond girl od počátku série (60. léta) po současnost (zatím poslední film *Skyfall* [2012]). V podkapitole věnující se vymezení pojmu „Bond girl“ rovněž okrajově nastíním postavy Moneypenny a ženské představitelky 'M', které mají v sérii specifické postavení, ale nezapadají do konceptu Bond girl, jak je obecně chápán a přijímán². Jádrem práce tvoří kapitoly tři, čtyři a pět, ve kterých se věnuji vývoji a proměnám Bond girls. Tyto kapitoly jsou rozděleny dle éru Bond girls, jak je vymezil Robert A. Caplen ve své knize „*Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*“³.

Za svou více než padesátiletou historii se bondovky staly kultovním i kulturním fenoménem a díky opakujícímu se vzorci⁴ lze tvrdit, že ustanovují vlastní žánr – bondovky⁵. Mezi nejvíce emblematické části bondovského vzorce patří tradiční hudební motiv – skladba „James Bond Theme“ Britského skladatele Montyho Normana, výstřel Jamese Bonda pozorovaný skrze hlaveň pistole a úvodní titulky s ústřední písní. Tyto složky zůstávají prakticky neměnné již od první bondovky.⁶ Bondovský vzorec v sobě však nese prvky,⁷ které se v průběhu času měnily a odrážely

¹ STREITMATTER, Rodger. *James Bond In: Sex Sells!: the Media's Journey from Repression to Obsession*. [online]. [cit. 2014-02-06]. s. 29. Perseus Books, LLC, 2004. SocINDEX with Full Text, EBSCOhost. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=bebef429-0210-4e70-8278-6925e79a703e%40sessionmgr4002&hid=4101>

² Viz kapitola „Bond girl, Bond woman, Bond female?“.

³ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1

⁴ V anglické literatuře pod názvem *Bond formula*.

⁵ „Významný bondovský teoretik James Chapman tvrdí, že série s Bondem vytváří vlastní žánr nebo, přinejmenším, by měly být považovány za odlišný subžánr [špionážního thrilleru].“ (FUNNELL, Lisa. *From English Partner to American Action Hero: The Heroic Identity and Trans-national Appeal of the Bond Girl*. HART, Christopher. *Heroines and Heroes: Symbolism, Embodiment, Narratives & Identity* [online]. West Midlands (Velká Británie): Midrash Publications, 2008 [cit. 2014-03-08]. ISBN 9780955124433. Dostupné z:

http://www.google.cz/books?id=mSzuAQAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, s. 61.

⁶ *Dr. No* (1962) jako jediná bondovka nezačíná klasickou úvodní sekvencí s ústřední písní. Počinaje *Srdečnými pozdravy z Ruska* (1963) tyto prvky už nikdy nechyběly.

⁷ Seznam třidvaceti opakujících se vzorců je dostupný online zde: <http://users.nac.net/delliott/007/bond%20formula.htm> nebo další, rozšířenější, zde:

v sobě dobový společenský a kulturní vývoj. Mimo změn v chování a zobrazování samotného hlavního hrdiny, agenta 007, jsou nejvíce patrné proměny u Bondových antagonistů (od zločinecké organizace SPECTRE, přes Sovětský svaz, po mezinárodní teroristy) a v neposlední řadě u Bond girls. James Bond představuje muže, kterým by ostatní muži chtěli být. Je chytrý, poradí si v každé situaci, nikdy neztrácí nervy, zlikviduje každého nepřítele, pohybuje se ve vysokých kruzích, vždy má na sobě skvěle padnoucí oblek a má povolení zabíjet. Peníze, vzhled, charisma, suchý britský humor a šarm jsou prezentovány jako kombinace, které odolá jen málokterá žena. Mimoto je ale i cynický, šovinistický, „hypersexuální ... více maskulinní, více sexuálně žádoucí, více heterosexuální než ostatní kolem něj“⁸, ženy (Bondem často označované jako dívky – „girls“) jsou pro něj objekt uspokojení potřeb, a proto je až s podivem, že mu doopravdy málokterá odolá. Producenti Albert R. Broccoli (známý též jako Cubby⁹) a Harry Saltzman se podíleli na tvorbě bondovek už od dob *Dr. No*¹⁰, a byli to právě oni dva, kdo často rozhodovali o obsazení hereček do role Bond girl. První Bond girl, Honey Ryder (Ursula Andress), vybral do role Broccoli poté, co uviděl fotografii, na které byla Andress v mokřím černém tričku.¹¹ Andress byla sexy, a to byl hlavní důvod, proč získala roli Honey. Producenti potřebovali k Bondovi dosadit zjemňující sexy prvek, ženu, kterou by mohl James Bond zachraňovat a milovat se s ní.

Metodologie

Metodologický postup analýzy a interpretace vychází z feministických teorií Mary Ann Doane a Molly Haskell. Rovněž také ze známé studie Laury Mulvay „Visual

<http://shatterhand007.com/Formula/JamesBondFormula01.html>. Ve filmech o Bondovi se ne nutně musejí objevit všechny prvky z formule.

⁸ JENKINS, Tricia cit. podle Tony W. GARLAND. “The Coldest Weapon of All”: The Bond Girl Villain in James Bond Films. *Journal of Popular Film & Television*. 2009, roč. 37, č. 4, s. 179-188. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=7b3cbd7a-aed0-4bca-bda0-50bfeb7ccbbb%40sessionmgr115&hid=127>

⁹ Albert R. Broccoli: Biography. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: http://www.imdb.com/name/nm0110482/bio?ref_=nm_ov_bio_sm

¹⁰ Albert R. Broccoli produkoval všechny filmy s 007 od *Dr. No* po *Zlaté oko* (1995). Harry Saltzman se podílel na filmech od *Dr. No* až *Žít a nechat zemřít* (1973). Počínaje *Zlatým okem* převzala produkci, po svém otci Albertu R. Broccoli, Barbara Broccoli, která pracovala na všech dalších bondovkách včetně *Skyfallu*.

¹¹ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1. s. 76.

Pleasure and Narrative Cinema¹² (Vizuální slast a narativní film), ze které je pro mou práci nejdůležitější termín *gaze* (mužský pohled). Kniha „From Reverence to Rape“¹³ (Od uctívání ke znásilnění) Molly Haskell je spolu s „Popcorn Venus“¹⁴ (Popcornová Venuše) Marjorie Rosen jednou z prvních sociologických studií zaměřující se na historii zobrazování ženy ve filmu. Kniha Haskellové se zabývá srovnáním zobrazení ženy na plátně s reálnou ženou mimo plátno. „Haskellová ... načrtává dějiny žen na plátně na základě kauzálního vztahu filmového obrazu k proměnám postavení žen ve společnosti“.¹⁵ Pro moji práci vývoje a proměn zobrazování Bond girl hraje postavení žen ve společnosti a jejich zobrazování na filmovém plátně důležitou roli. Bond girls jsou postupem času stále emancipovanější a rovnější Jamesi Bondovi. Haskellová „[p]ovažuje tento vztah [filmového obrazu k proměnám postavení žen ve společnosti] za přesně definovatelný – jak se postavení žen zlepšuje, jejich obraz na plátně je jim stále více odcizován.“¹⁶ Bond girls naopak tuto teorii Haskellové podkopávají – jak se zlepšuje postavení žen ve společnosti, zlepšuje se i jejich postavení ve filmové sérii. Haskellová definuje tři typy žen¹⁷:

- (1) výjimečná žena (extraordinary woman) – silná a schopná,
- (2) obyčejná žena (ordinary woman) – pasivní, často oběť,
- (3) obyčejná žena, která se stane výjimečnou (ordinary woman who becomes extraordinary woman) – oběť, které povstane proti příkoří nebo jej vydrží.

V průběhu let u Bond girl stále více přibývá výjimečných žen, až dosáhnou svého vrcholu, a od revizionistické éry Bond girls není žádná Bond girl jen obyčejnou ženou-obětí.

Pro mou práci je důležitá stať Laury Mulvey, ve které se zabývá nahlížením na ženu jako na sexuální objekt a zneužívání ženského obrazu patriarchální společností.

¹² LAURA, Mulvey. *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. BRAUDY, Leo a Marshall COHEN. *Film theory and criticism: introductory readings*. 6th ed. New York: Oxford University Press, 2004, s. 833-844. ISBN 0195158172

¹³ HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: the Treatment of Women in the Movies*. Baltimore: Penguin, 1974, xiv, 388 p., [12] leaves of plates. ISBN 0140039465.

¹⁴ ROSEN, Marjorie. *Popcorn Venus*. 3. printing. New York: Avon, 1974. ISBN 03-800-0177-2.

¹⁵ HANÁKOVÁ, Petra. *Pandořina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 141 s. *Vizuální studia*, sv. 1. ISBN 978-802-0015-518, s. 48.

¹⁶ Tamtéž, s. 48.

¹⁷ HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: the Treatment of Women in the Movies*. Baltimore: Penguin, 1974, xiv, 388 p., [12] leaves of plates. ISBN 0140039465, s. 160.

„Žena v patriarchální kultuře ... je nositelka významu, ne jeho tvůrkyně.“¹⁸ Obraz ženy na plátně je tedy „obrazem, do kterého se přesouvají mužské fantazie a posedlosti.“¹⁹ Žena na plátně je konstruována a je podrobována pohledem (*gaze*). Mulveyová rozeznává tři druhy pohledů, které jsou ve snímku:

- (1) pohled kamery,
- (2) pohled diváka,
- (3) pohled postav na plátně.

Třetí pohled v sobě spojuje první dva a dovoluje divákovi (heterosexuálnímu muži), aby si (sexuálně) přivlastnil subjektivizované ženské tělo. Divák spojí svůj pohled s pohledem mužské postavy na plátně. Mulveyová se však ve své práci nezabývá ženským pohledem či ženou-divačkou. E. Ann Kaplanová si pokládá následující otázky, vycházející ze studie Mulveyové:

Je pohled opravdu vždy nutně mužský...? Je možné přetvořit filmové vidění tak, aby dalo prostor ženskému pohledu? Co tradiční schéma znamená pro divačku, která se střetává s aparátem oslovujícím předpokládaně (sic) jen mužského diváka? Musí se žena vždy identifikovat jako objekt touha, a pokud přijme pozici subjektu touhy, je to nutně mužská identifikace?²⁰

Pojem pohled využívám v analýze Bond girls, zvláště u filmů natočených v 60. a 70. letech, kdy objektivizace těla Bond girls byla na vrcholu a takovéto obrazy byly primárně určeny mužskému divákovi. S pohledem souvisí i další pojem „to-be-looked-at-ness“ (*bytí-pro-pohled*). Mulveyová píše, že ženy jsou neustále (1) *podrobovány pohledu* (diváka-muže) a jsou (2) *ukazovány*. Ženy jsou sexuálním motivem a jsou přítomny téměř v každém narativním filmu, ačkoliv svou přítomností jdou často proti vývoji narativu – když se objeví na plátně – dochází k pozastavení vývoje děje a je na ně

¹⁸ LAURA, Mulvey. Visual Pleasure and Narrative Cinema. BRAUDY, Leo a Marshall COHEN. *Film theory and criticism: introductory readings*. 6th ed. New York: Oxford University Press, 2004, s. 833-844. ISBN 0195158172, s. 834.

¹⁹ HANÁKOVÁ, Petra. *Pandořina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 141 s. Vizuální studia, sv. 1. ISBN 978-802-0015-518, s. 80.

²⁰ KAPLAN, E. Ann cit. podle HANÁKOVÁ, Petra. *Pandořina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 141 s. Vizuální studia, sv. 1. ISBN 978-802-0015-518, s 90-91.

nahlíženo jako na sexuální objekt.²¹ Převážně první Bond girls byly eye-candy a jejich bytí ve filmu je bytím-pro-pohled.

V každé podkapitole věnující se vybrané Bond girl²² se zaměřuji na analýzu, která vychází z výše popsaných pojmů Laury Mulvey, kde se věnuji tomu, jaké druhy pohledů jsou využívány k zobrazování Bond girl. Zejména analyzuji pohled Bonda na Bond girl, který zásadně ustanovuje vztah mezi těmito hlavními postavami, a zejména určuje další osud Bond girl ve filmu. V podkapitolách popisuji, jak je ženské tělo na plátně objektivizováno a jak tato objektivizace souvisí s emancipovaností a samostatností Bond girl. Čím více je Bond girl zobrazována jako sexuální objekt, tím méně je samostatnější a naopak. Každou Bond girl interpretuji v závislosti na měnícím se dobovém kontextu, tedy na tom, jak se měnilo politické, ekonomické a sociální prostředí, ve kterém filmy vznikaly. Tyto vnější vlivy hrají důležitou roli v zobrazování Bond girls. Dále využívám komparativní metody a srovnávám proměny chování mezi Bond girls a vztahem Bonda k Bond girls. Toto srovnání ukazuje, jakými změnami Bond girls prošly v průběhu let.

Technická poznámka

Většina zdrojů k práci vychází z cizojazyčné literatury a všechny citované a parafrázované části těchto prací jsou mé vlastní překlady, proto již neuvádím v poznámkovém aparátu, že se jedná o můj překlad. Originální text uvádím pouze v případě, že je to nutné pro pochopení souvislostí, které by českým překladem ztratily na významu. Citované pasáže z filmů pocházejí z originálního překladu z DVD edice PB Publishing s výjimkou *Casino Royale*, kde se jedná o odposlech z anglické verze. Ženská jména hereček nepřechyluji z důvodu, že se jedná o pseudonym nebo se s jejich jménem lze často setkat bez přechylování. Jména postav Bond girls nepřechyluji z důvodu zachování jazykových konotací, které mají jména vyvolávat.

²¹ LAURA, Mulvey. *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. BRAUDY, Leo a Marshall COHEN. *Film theory and criticism: introductory readings*. 6th ed. New York: Oxford University Press, 2004, s. 833-844. ISBN 0195158172, s. 837.

²² Bond girl jsou vybrány na základě toho, jak výraznou změny přinesly do série. Honey Ryder je Bond girl, která jako první představuje tuto postavu, a která na dlouhou dobu určila jak má Bond girl vypadat a jak se má chovat. Další Bond girls jsou vybrány na základě prvků, které do série nově přinášejí.

1. Bond girl, Bond woman, Bond female?

V následující kapitole objasním termín Bond girl a Bond woman, resp. jak je nahlíženo na ženy, které se objevují bok po boku agenta 007. Ačkoliv je termín Bond girl (česky Bondova dívka) naprosto běžně užíván při propagaci a odkazování na filmy o Jamesi Bondovi – na tiskových konferencích, na plakátech, na webových stránkách i samotnými diváky – není tento pojem nikde jasně vymezen. V odborné literatuře autoři nejčastěji volí dvojí vymezení Bond girl: v úzkém a širokém smyslu.

1.1 Bond Girl v úzkém pojetí

Bond girl je charakterizována jako mladá, krásná a atraktivní žena, která se v průběhu děje romanticky a/nebo sexuálně zaplete s Jamesem Bondem. Z hlediska vývoje příběhu může být ve vztahu k Bondovi a) ve spojení, b) v určitém druhu spojení, c) v neutrálním vztahu nebo d) nepřátelském vztahu (viz níže). Z těchto čtyř kategorií vyplývá, že se jedná o role hlavní, a proto jsou Bond girls v úvodní titulkové sekvenci řazeny na druhé místo, hned za představitele Jamese Bonda. Výběru hereček do role Bond girl je věnována značná pozornost, a to jak ze strany producentů, tak i ze strany médií, která celý proces monitorují a často spekulují, kdo bude do role příští Bond girl obsazen. Objevit se v roli Bond girl znamená nejen objevit se bok po boku nejznámějšího tajného agenta na světě, ale rovněž zařadit se do elitního klubu hereček, které mají statut Bond girl a z toho plynoucí další, nejen herecké,²³ příležitosti. Důležitým aspektem Bond girl je její vztah k Bondovi, který ovlivňuje její další osud, resp. jestli na konci filmu postava Bond girl přežije či zemře, a pokud zemře, tak kdo a jak ji zabije.

Vztah Bond girls k Bondovi:

- a) *Spojení* – Bond girl od počátku spolupracuje s Bondem a není jejím *záměrem* ho podrazit či plán sabotovat. Spojenkyně jsou často samy příslušnice tajné služby a s Bondem se setkávají při plnění společné mise, nebo naopak nemají s tajnou službou nic společného, ale mají s Bondem společné cíle, které přirozeně vedou ke spolupráci. Mary Goodnight (Britt

²³ Počínaje Ursulou Andress si nejedna Bond girl zapózovala pro časopis Playboy.

Ekland) je příslušnice MI6, přidělena k Bondovi (Roger Moore) v *Muži se zlatou zbraní* (1974) a třebaže její „pomoc“ spočívá spíše v tom, že Bondovi přidělává práci navíc, její záměr není Bondovi uškodit. Dalším příkladem spojení je hned první Bond girl Honey Ryder (Ursula Andress) z *Dr. No* (1962). Její postoj k Bondovi je v prvních minutách spíše neutrální, ale když se cítí ohrožená, tak mu dává jasně najevo, že pokud ji bude chtít jakkoliv ublížit, bude se bránit. Po zjištění, že mají společného nepřítele, Dr. No, s Bondem uzavírá spojení.

b) *Určitý druh spojení* – Bond girl zpravidla sleduje vlastní cíle nebo plní rozkazy Bondova antagonisty (je u něj zaměstnaná, je jeho milenkou nebo obojí). V určitém okamžiku se však rozhodne Bondovi pomoci nebo s ním uzavřít spojení. Nejčastější důvody pro tuto alianci jsou (1) podlehnutí Bondovu šarmu, které často následuje po sexuálním styku s Bondem, (2) sledování vlastního cíle s využitím Bondova potenciálu jako tajného agenta, (3) vlastní etické a morální „probuzení“ Bond girl (svědomí). Bond girls, které mají s Bondem *určitý druh spojení*, nejsou zařazeny přímo v kategorii d) *nepřátelé*, třebaže v době před uzavřením spojení s Bondem tak působily. Ukázkovým příkladem je Pussy Gallore (Honor Blackman) ze třetího pokračování série *Goldfinger* (1964). Pussy Gallore je osobním pilotem Aurica Goldfingera, plní jeho rozkazy a během první poloviny filmu osobně Bonda (Sean Connery) několikrát zneškodní. I přes její očividně naznačovanou lesbickou orientaci ji Bond svede, a tak si ji podmaní. Pussy se na základě svého podlehnutí Bondovi (a přijetí heteronormativního standardu) obrací proti Goldfingerovi. Svým rozhodnutím vypustit nervový plyn Delta 9 pomáhá Bondovi k dopadení Goldfingera.

c) *Neutrální vztah* – Bond girl aktivně nejedná proti Bondovi, avšak ani mu nijak výrazně nepomáhá. Její motivace není Bondovi příliš zřejmá, nicméně to mu nezabraňuje užít naplno svého šarmu a svěst ji. V sérii často slouží jen jako prvek, který rozšíří základnu Bondových milenek a upevní tak jeho

postavení sexuálního dravce, kterému není žádná žena schopna odolat. Andreu (Maud Adams) v *Muži se zlatou zbraní* (1974) můžeme považovat za příklad neutrálního vztahu s Bondem (Roger Moore). Přestože Bonda vláká do pasti, dál se o něj nezajímá a jejím jediným přáním je být zachráněna ze vztahu se Scaramangou. Pasivně čeká, až za ni Bond Scaramangu zabije, a její jediná aktivita spočívá v odeslání zlaté střely s Bondovým číslem do Londýna.

- d) *Nepřátelství* – Bond girls, které aktivně usilují agentovi 007 o život a znesnadňují/znemožňují mu plnění jeho úkolu. Ve většině případů jde o zaměstnankyně, či milenky Bondova antagonisty, případně může jít o kombinaci zaměstnankyně-milenka. Na rozdíl od skupiny b) *určitý druh spojenectví* se jejich postavení ve filmu nemění a na straně zla zůstanou až do svého konce nebo konce filmu. Představitelkou takové Bond girl je například Fiona Volpe (Luciana Paluzzi) z filmu *Thunderball* (1965). Fiona je agresivní, nebezpečná a využívá svou sexualitu jako zbraň proti Bondovi (Sean Connery).

Ať už jsou v prvních dvou případech důvody spolupráce jakékoliv, vždy jsou pro Bonda výhodou a trumfem, který může použít v boji proti antagonistovi. V souvislosti s Bond Girl je toto tvrzení poměrně spekulativní, neboť ne vždy se jí vyplatí Bondovi pomoci. Ve většině případů Bond girl sice získá Bondovu ochranu a jeho (krátkodobě trvající) přízeň, ale z jejich svazku těží převážně Bond. Bondova ochrana spočívá v zachránění „dámy v nesnázích“, ze situace, do které se dostala buď vlastním zapříčiněním, nebo na jeho popud. Bond na sebe roli zachránce bere automaticky, jako povinnost muže, který je zodpovědný za ženu, která se ocitla v mužském světě (rozumí se svět tajných agentů a špionáže, který není místem pro ženu). Tuto roli ovšem nevnímá jako nikterak zavazující, jak je možné pozorovat na případě Tatiany Romanové (Daniela Bianchi) ve snímku *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963), kde Bond říká zdrogované Tatianě: „Vstávej, nebo tě tu nechám.“ Přežití Bond girl závisí na její spolupráci s Bondem. Pokud je ve skupině d) nepřátel je pravděpodobnost její smrti

téměř stoprocentní²⁴. Jedinou přeživší výjimku tvoří Irma Bunt (Ilse Steppat) z filmu *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969). Její příslušnost do skupiny Bond girl je však diskutabilní (viz níže) a rovněž se ne tak docela jedná o záměr tvůrců, neboť Ilse Steppat zemřela nedlouho po té, co byl snímek uveden do kin. Ačkoliv se měl Bond na Irmě pomstít v dalším díle, producenti se rozhodli roli nepředsadit, a uctít tak památku Ilse Steppart.²⁵ Jak autoři uvádí ve své analýze „A Content Analysis of Women’s Portrayals in James Bond Films“²⁶ je úmrtnost ženských hrdinek následující: 10,3% je na konci filmu živá a s Bondem, 69,2% je pravděpodobně živá a bez Bonda, 5,6% je pravděpodobně mrtvá, 12,3% je explicitně ukázána mrtvá²⁷. Statistiku úmrtnosti Bond girls netvoří pouze skupina d) nepřátelé, ale z velké části se na ní podílí také b) určitý druh spojenectví a c) neutrální vztah, kdy Bond girl plní funkci obětního beránka. Jelikož se nejedná o postavy pro narativ životně důležité, není problém je nechat v průběhu filmu zemřít. Stává se tak na příkaz antagonisty, který vydá rozkaz svému hlavnímu nohsledovi, jenž má obvykle nějaký speciální způsob, kterým své oběti zabíjí. Příklad takové explicitní smrti je vražda Tilly Masterson (Tania Mallet) ve filmu *Goldfinger* (1964), která zemře poté, co ji zasáhne klobouk se vsazenou břitvou Oddjoba (Harold Sakata).

1.2 Bond girl v širokém pojetí

Bond girl lze v širokém pojetí charakterizovat jako jakoukoliv osobu ženského pohlaví, která se dostane do přímé interakce s Jamesem Bondem. Přitom není důležité, zdali se jedná o roli hlavní nebo vedlejší. Důležité je, že Bond girl vede s Bondem přinejmenším krátký dialog, proto do této kategorii nezahrnuji postavy hrané ženami, které jsou členkami komparzu. V tomto ohledu je příhodnější hovořit spíše o Bond woman (Bondova žena), jelikož sem spadají všechny ženy, které splňují výše uvedené

²⁴ NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. *Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women’s Portrayals in James Bond Films*. SHAKEN & STIRRED. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>

²⁵ WATERS, Melanie. *Women on screen: feminism and femininity in visual culture*. New York: Palgrave Macmillan, 2011, 243 s. ISBN 02-302-2965-4. s. 204.

²⁶ NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. „Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women’s Portrayals in James Bond Films“. SHAKEN & STIRRED. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>

²⁷ Tamtéž, s 753-754.

podmínky. Termín Bond woman zaznamenává značný posun od spíše naivního slova „girl“, který je v sérii často užíván při referování o ženách. Pokud Bond hovoří o mladé, krásné a atraktivní ženě, pak o ní mluví jako o dívce. Výjimku tvořila již zmiňovaná Pussy Gallore, kterou označuje slovem woman, tedy žena. Zajímavé je sledovat, jak s tímto označením zachází třeba slečna Moneypenny. S Bondem flirtuje už v prvním dílu a o ženách, se kterými se Bond milostně zapletl, také hovoří jako o dívkách. Ze strany Moneypenny se může jednat o záměrné provokování Bonda, který je schopný uspět „jen“ u dívky (kdy se slovo „girl“ v angličtině spojí v úsloví „a little girl“ – malá holčička) a ne u dospělé ženy, čímž Moneypenny naráží sama na sebe, protože ona takovou dospělou, emancipovanou ženou je. Bond woman se může překrývat s pojmem Bond girl v úzkém pojetí, ale ne každá Bond woman je automaticky i Bond girl. Rossa Klebb (Lotte Lenya) nebo Irma Bunt jsou ženy, které jsou s Bondem v přímé interakci, usilují mu o život, ale vzhledem k jejich vzhledu a věku o ně Bond nemá zájem (nesplňují požadavky na Bond girls – mladé, krásné a atraktivní). Zvláštním případem žen objevujících se ve filmové sérii o Jamesi Bondovi jsou postavy ženské 'M' a Moneypenny. Ty rozhodně nelze zařadit do kategorie Bond girls, nicméně i kategorie Bond woman je problematická, jelikož se na rozdíl od všech ostatních žen v sérii objevují pravidelně a jejich vztah k Bondovi je naprosto unikátní od všech ostatních ženských postav.

1.3 'M' a Moneypenny

Bond girls a Bond women jsou ženy, které jsou mladé, krásné, atraktivní, anebo jsou s Bondem v kontaktu po dobu trvání jednoho filmu. V sérii se ale objevují dvě ženské postavy, které nelze zařadit ani do jedné ze skupin – sekretářka 'M' slečna Moneypenny a 'M', ženská představitelka vedoucí britské tajné služby MI6. Slečna Moneypenny je přítomna od první bondovky Dr. No a až do roku 1985 ji hrála kanadská herečka Lois Maxwell, která je tak po Desmondu Llewelynim ('Q') druhá na žebříčku v počtu odehraných rolí ve filmech o agentovi 007 (celkem 14). Se vstupem série do devadesátých let a s příchodem nového Bonda (Pierce Brosnan), se změnil i Bondův nadřízený. Do čela MI6 se postavila žena, a herečka Judy Dench tak změnila třicet tři let trvající tradici. Poprvé se objevila v bondovce *Zlaté oko* (1995) a v sérii zůstala až do roku 2012, kdy měl premiéru *Skyfall*. Čím jsou tyto postavy tak odlišné? Za prvé si

nepouštějí Bonda tolik k tělu. Slečna Moneypenny s Bondem v počátcích série flirtuje, ale s postupem času se od něj stále více distancuje. S příchodem ženské 'M' se navíc Moneypenny proměňuje na „atraktivní, sexy výkonnou ženu, která si myslí na Bonda, bez nutnosti ho ve skutečnosti mít“²⁸. Se vstupem do devadesátých let Moneypenny odhazuje svou image staré panny, která pasivně čeká na Bonda, a stává se z ní žena, která úspěšně zvládá nejen svůj profesní život, ale i ten osobní. Ve Zlatém oku odpovídá Bondovi:

Vím, že tě to zdrtí, 007, ale já se doma nedomlím za nějaký mezinárodní incident, abych se mohla vystrojít a zapůsobit na Jamese Bonda. Měla jsem schůzku s jistým gentlemanem.

- Zlaté oko (1995)

Nejenže už pasivně nesedí v kanceláři, aby mohla Bonda ohromit, ale byla na schůzce s gentlemanem, tzn. s někým výjimečným, kdo se k ženě umí chovat, a ne s nějakým obyčejným mužem. Moneypenny s příchodem ženské 'M' získala nejen jiný šatník²⁹, ale stoupla i její atraktivnost a hlavně sebevědomí. Spojením těchto dvou žen v hlavním velitelství MI6 dostávají Bondovy staré manýry zabrat. 'M' se v názoru na něj nijak nekrotí a s příchodem do úřadu Bondovi bez obalu sdělí, co si o něm myslí:

Podle mě jste sexistický a misogynní dinosaur, přežitek studené války, jehož chlapecký šarm se májí účinkem u mě, ale zjevně ne u té dívky, kterou jsem vás poslala vyhodnotit.

- Zlaté oko (1995)

'M' je vůči Bondovu šarmu naprosto imunní a ze svého postavení ovlivňuje i Moneypenny, která se probouzí z okouzlení a začíná žít svůj vlastní život.

1.4 Éry Bond girls

Filmy s Jamesem Bondem se dají seskupit do různých kategorií podle stejných nebo podobných znaků. Běžně se lze setkat s dělením podle hlavního představitele agenta 007, podle let v jakých filmy vznikaly, podle typů Bondových úhlavních nepřátel,

²⁸ ADAMS, Michelle. „Bond Girls: Gender, Technology and Film“. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://gnovisjournal.org/files/Michelle-Adams-Bond-Girls.pdf>

²⁹ Oblečením napodobuje 'M', ovšem v mladším a atraktivnějším stylu. Kombinuje usedlost a lehece maskulinní oblečení s atraktivními modely Bond girls.

aj. Robert A. Caplen rozlišuje tři období Bondovských filmů z hlediska Bond girls a udává jejich výčet:³⁰

1.4.1 Zlatá éra Bond Girl, 1962-1979

Ve zlaté éře je třicet tři ženských postav, které jsou primárně (v úzkém pojetí), sekundárně a terciárně (v širokém pojetí) označeny jako Bond Girls [mimo Moneypenny].

Tabulka 1: Bond girls zlaté éry

Spojenectví Určitý druh spojenectví Neutrální vztah	Dr. No (1962)	Honey Ryder, <i>Sylvia Trench</i>
	Srdečné pozdravy z Ruska (1963)	Tatiana Romanova, <i>Sylvia Trench*</i>
	Goldfinger (1964)	Dink, Jill a Tilly Masterson, Pussy Galore
	Thunderball (1965)	Domino Derval, Patricia Fearing, Paula Caplan
	Žiješ jenom dvakrát (1967)	Ling, Aki, Kissy Suzuki
	V tajné službě Jeho veličenstva (1969)	Tracy di Vincenzo
	Diamanty jsou věčné (1971)	Tiffany Case, Plenty O'Toole
	Žít a nechat zemřít (1973)	Solitaire, Miss Caruso
	Muž se zlatou zbraní (1974)	Andrea Anders, Mary Goodnight
	Špion, který mě miloval (1977)	Anya Amasova
Nepřátelský vztah	Moonraker (1979)	Holly Goodhead, Corinne Dufour Manuela
	Dr. No (1962)	Miss Taro
	Goldfinger (1964)	Bonita, Mei Lei

³⁰ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 134

	Thunderball (1965)	Fiona Volpe
	Žiješ jenom dvakrát (1967)	Helga Brandt
	Diamanty jsou věčné (1971)	Bambi, Thumper
	Žít a nechat zemřít (1973)	Rosie Carver
	Špion, který mě miloval (1977)	Naomi

* *Sylvia Trench se jako jediná Bond girl objevila hned ve dvou filmech.*

Robert Caplen do výčtu nezahrnuje Rossu Klebb a Irmu Bunt, protože je nepovažuje za tradiční Bond girl, tzn. za Bond girl v úzkém pojetí.

1.4.2 Post-feministická éra Bond Woman, 1981-1999

Během této éry se objeví dvacet dva ženských postav, které jsou primárně, sekundárně a terciárně označeny jako Bond woman.

Tabulka 2: Bond girls post-feministické éry

Spojenectví Určitý druh spojenectví Neutrální vztah	Jen pro tvé oči (1981)	Melina Havelock, Bibi Dahl, Lisl Von Schlaf
	Chobotnička (1983)	Octopussy, Magda
	Vyhliídka na vraždu (1985)	Kimberley Jones, Stacey Sutton, May Day
	Dech života (1987)	Kara Milovy
	Povolení zabít (1989)	Pam Bouvier, Lupe Lamora
	Zlaté oko (1995)	Natalya Simonova, Caroline
	Zítřek nikdy neumírá (1997)	Wai Lin, Paris Carver
	Jeden svět nestačí (1999)	Christmas Jones, Molly Warmflash
Nepřátelský vztah	Vyhliídka na vraždu (1985)	Pola Ivanova, Jenny Flex
	Zlaté oko (1995)	Xenia Onatopp, Guilietta da Vinci
	Jeden svět nestačí (1999)	Elektra King

1.4.3 Revizionistická éra Bond girl, 2002 – dodnes

Tabulka 3: Bond girls revizionistické éry

Spojenectví Určitý druh spojenectví Neutrální vztah	Dnes neumírej (2002)	Jinx
	Casino Royale (2006)	Vesper Lynd, Solange Dimitrios
	Quantum of Solace (2008)	Camille Montes Rivero, Strawberry Fields
	Skyfall (2012)*	<i>Severine, Bondova milenka**</i>
Nepřátelský vztah	Quantum of Solace (2008)	Miranda Frost, Valenka

* V době vydání publikace R. Caplena ještě neměl Skyfall svou premiéru. Pro úplný výčet udávám i Bond girls ze Skyfallu.

** Tonia Sotiropoulou je v závěrečných titulcích uvedena jako Bond's Lover.

2. Zlatá éra Bond Girl, 1962-1979

2.1 Honey Ryder: *ta první, ta v bikinách*

Za zvuku karibské písně *Underneath the Mango Tree* vystupuje z moře dívka v bílých bikinách, Ursula Andress alias Honey Ryder. Scéna, která je dnes označována jako nejvíce sexy scéna kinematografie,³¹ stojí za zrodem archetypu Bond girls zlaté éry a promítá se i do pozdějších bondovských filmů.³² Flemingův Bond je symbolem britství, maskulinity, neodolatelného nadsamce, nesmrtelného hrdiny na straně dobra, který si ví za každých okolností rady. Bond girls této éry podléhají jeho šarmu nebo bezohlednosti téměř bez známek jakéhokoliv opravdového odporu. Jako příklad lze uvést scénu z filmu *Thunderball* (1965), kde zdravotní sestra připevní Bonda na protahovací stroj a odejde. Mezitím přijde hrabě Lippe a záměrně nastaví přístroj na smrtelné obrátky. Když se sestra vrátí, Bond zneužije situace a nechá ji v domněnku, že za nehodu může ona. Svě mlčení Bond nabídne výměnou za sex. Jedinou známkou odporu zdravotní sestry je její zvolání „*Snad nemyslíte [sex]?! Ach, ne.*“, ale sama submisivně pokračuje od místnosti s párou. Dalším příkladem může být již zmíněná scéna s bikinami, ve které je Honey, aniž by to tušila, po dlouhou dobu pozorována Bondem. Když Bond spatří celou ženskou postavu vystupující z moře, tak nejdříve souhlasně pozvedne obočí, později zaujme playboyovský postoj a přidá se ke zpěvu Honey (čímž na sebe upozorní). Vyprávění je v tomto momentě zcela pozastaveno a divák se identifikuje s (mužským/Bondovým) pohledem kamery, který Honey redukuje na objekt sexuálního pohledu. Ačkoliv v momentě, kdy si je vědoma Bondovy přítomnosti, zaujme aktivní obranný postoj, její sebedůvěru Bond neustále podrývá dvojsmyslnými narážkami a flirtováním. Honey pro něj jako žena nepředstavuje žádnou hrozbu a Bond okamžitě přejde ke svádění:

Honey: *Co tady děláte? Díváte se po lasturách.*

Bond: *Ne, jen se dívám.* [Znovu si ji prohlédne od hlavy k patě.]

³¹ *100 Greatest Sexy Moment* [film]. Režie Suzy RATNER. Velká Británie: Channel 4 Television Corporation, 2003. Délka 180 minut.

³² Nejznámější inspirací je téměř identický výstup z vody Halle Berry (*Jinx*) v *Dnes neumírej* (2002).

Robert Caplen ve své knize cituje autory Garyho Gibrina a Lisu Neyhouse, kteří tvrdí, že Honey je nezávislá žena: „Je to schopná, soběstačná, rozhodná mladá žena, která nepotřebuje Jamese Bonda... aby se o ni postaral.“³³ Proti tomu lze argumentovat naivním, místy až dětským chováním Honey. Před Bondem si chrání lastury podobně, jako si děti na pískovišti střeží své bábovičky a když vidí stopy od pásového vozidla je naprosto nepochopitelně přesvědčena, že se jedná o draka, což popírá tvrzení, že Honey je mladá inteligentní žena, která „zná encyklopedie – v osmi začala u ‚A‘ a teď je už u ‚T‘“. Informace o jejích schopnostech a soběstačnosti máme pouze z (jejího) vyprávění a od setkání s Bondem je de facto jen vláčena po pláži a její schopnosti a soběstačnost jsou rázem tatam. Honey spolu s Tatianou ze snímku *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963) jsou „krásné a poměrně bezúčelné ... charaktery, které po většinu role zůstávají nerozvinuté, ploché a jednoduché.“³⁴ Ostatně jak dokládá dobová kritika *Dr. No* (1962) v časopise *Variety*: „Mezi ženami, se kterým se Connery zaplete, je i pohledná (*easy-on-the-eye*) Ursula Andress, která s ním prožívá nebezpečná dobrodružství na Crab Key a většinu času tráví oblečená v bikinách“ (kurzíva dodána).³⁵

V sociálním a kulturním kontextu období 60. let, jak uvádí Molly Haskell, byla ideální ženskou postavou běloška, která připomínala spíše dívku či bezelstnou mladou ženu, a jejíž osobnost se smrškla na neschopnost vyjádřit emoce jiné než šok a rozpaky, což mělo znázorňovat její upřímnost.³⁶ Hrdinky filmů plnily funkci eye-candy, ale s příchodem antikoncepční pilulky se začal měnit postoj k ženské sexualitě. Ve své studii Kimberly Neuendorf a kol. uvádí dva možné přístupy k rostoucímu a stále více odvážnějšímu zobrazování sexuálních scén, (1) jako reprezentaci ženské sexuální svobody a energie a (2) ve smyslu více tradičního feministického čtení, jako objektivizaci ženského těla, jako formu násilí vůči ženám.³⁷ I když postava Honey

³³ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 87

³⁴ Tamtéž, s. 105

³⁵ Review: 'Dr. No'. In: *Variety* [online]. © Copyright 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://variety.com/1961/film/reviews/dr-no-1200420202/>

³⁶ HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: the Treatment of Women in the Movies*. Baltimore: Penguin, 1974, xiv, 388 p., [12] leaves of plates. ISBN 0140039465., s. 329-330.

³⁷ NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. „Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women's Portrayals in James

v zárodcích nastiňuje vývoj ženské postavy kupředu (ve srovnání s ženskými postavami 50. let, kdy zobrazování žen ve filmech nabralo zpátečnický směr a od femme fatale noirových 40. let se ženy musely vrátit tam kam „patřily“ – tedy do kuchyně), nemůžeme mluvit o silné emancipované ženě. Bondovi sice v několika málo okamžicích pomůže v plnění jeho mise (například ve scéně kdy Honey vede Bonda a Quarrela řekou, aby je nemohli vystopovat psi), nicméně dál zůstává pouhou slabou dívkou, která musí odejít od stolu, když se muži baví.

Bond: *Není nutné, abychom do toho pletli to děvče. Nemá s námi co dělat. Nechte ji jít. Slíbí, že nebude mluvit.*

Honey: *Ne, já zůstanu s vámi.*

Bond: *Já tě tady nechci.*

Dr. No: *Souhlasím, tohle není místo pro dívku. Odved'te ji.*

Na konci příběhu je obligátně zachráněna Bondem, kterému podlehne i fyzicky.

Není žádným tajemstvím, že producent Broccoli Ursulu Andress do role obsadil na základě fotografie, na které byla zachycena v mokrém tričku a v sexy póze. „Byla celá mokrá a vypadala nádherně,“³⁸ řekl později Broccoli na adresu Andress. Ta úlohu získala na úkor své kolegyně Julie Christie, která dle Broccoliho neměla žádná prsa.³⁹ Andress není jediná herečka, která byla do role obsazena na základě odeslané fotografie a požadovaného atraktivního sexy vzhledu. Další z Bond girls, italská herečka a modelka Daniela Bianchi, pro změnu zaujala svou fotografií režiséra Terence Younga,⁴⁰ a ten ji okamžitě obsadil do role Tatiy Romanovové. Tvůrci bondovek si dali velmi záležet na tom, aby Bond girls byly ve všech směrech perfektní. Pokud nějaká část nebyla podle jejich představ, jednoduše ji nahradili. Kvůli příliš silnému italskému akcentu byl původní hlas Daniely Bianchi předabován Barbarou Jefford.⁴¹ Ursula Andress byla předabována dokonce dvakrát – v dialogích Nikki Van der Zyl a při zpěvu

Bond Films.“ *SHAKEN & STIRRED*. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>, s. 749

³⁸ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 76.

³⁹ Tamtéž, s. 76.

⁴⁰ Tamtéž, s. 92.

⁴¹ From Russia with Love: Trivia. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0057076/trivia?ref_=tt_q1_2

Dianou Coupland,⁴² to samé potkalo i Eunice Gayson (Sylvii), kterou dokonce předabovala stejná herečka jako Ursulu Andress.⁴³ Není se čemu divit, jak trefně poznamenal magazín *Playboy* v článku „The Bond Girls: Sexpots and Psychopaths“: „Ve světě agenta 007 je téměř každá žena desítka. Od hotelové recepční, přítelkyni padoucha, zaměstnankyni autopůjčovny až po nájemné vražedkyně, flundry (*sexpots*) a psychopatky.“⁴⁴ Sexuální objektivizace ženského těla v sérii a neustálý důraz na sex je očividný, jak dokládá i studie „Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women’s Portrayals in James Bond Films“. V ní se dočteme, že z celkového počtu 195 ženských charakterů na ploše 20 filmů, kterými se studie zabývala, je většina z nich „atraktivní (třetina z nich byla hodnocena jako extrémně atraktivní a pouze 7% jako podprůměrně atraktivní).“⁴⁵

2.2 Pussy Galore: *proklatě dobrá pilotka*

Po prvních dvou filmech franšízy, *Dr. No* (1962) a *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963), přichází v sérii zlom s Pussy Galore (Honor Blackman), která jako první (a na dlouhou dobu i jako jediná) Bond girl dostala agenta 007 na lopatky – doslova. Pussy Galore je v originální Flemingově předloze prezentována zcela otevřeně jako homosexuálně orientovaná. Při převodu příběhu na plátno však producenti narazili na problém – mezinárodní publikum, zejména to americké, nebylo schopno akceptovat homosexuálně orientované postavy. Američtí cenzoři neměli problém pouze s lesbickou orientací Pussy, ale i se samotným jménem Bond girl.

Když měl v roce 1964 premiéru *Goldfinger*, Američtí cenzoři zakázali jakékoliv zobrazení jména Pussy⁴⁶ Galore na propagačních materiálech k filmu. Namísto toho ji

⁴² Dr. No: Trivia. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0055928/trivia>

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ The Bond Girls: Sexpots and Psychopaths. *Playboy*. Chicago, 2000, roč. 47, č. 6. DOI: ISSN 0032-1478. s. 88

⁴⁵ NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. „Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women’s Portrayals in James Bond Films.“ *SHAKEN & STIRRED*. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>, s. 757

⁴⁶ Pussy – anglicky kočka, ale také nespisovné/urážlivé označení vagíny.

označovali jako „slečna Galore“ nebo „Goldfingerova osobní pilotka“. Cenzoři se také snažili, třebaže neúspěšně, nechat její jméno ve filmu změnit na Kitty⁴⁷ Galore.⁴⁸

Ostatně Pussy Galore není jediná Bond girl s dvojsmyslným a sexuálně zabarveným jménem.

Tabulka 4: Sexuálně zabarvená jména Bond girls

Jméno Bond Girl	AJ	CZ
Sylvia Trench	trench	zákop, díra
Honey Ryder	honey	zlatíčko, miláček
Pussy Galore	pussy	kočička, číča, hanlivě vagína
Kissy Suzuki	kiss	polibek, líbat
Plenty O'Toole	plenty	spousta, nadbytek, hojnost*
Holly Goodhead	„to give head“	provádět orální sex
Bambi a Thumper	-	hrdinové disneyovky <i>Bambi</i> (1942)
Bibi Dahl	„baby doll“	panenka
Octopussy	pussy	kočička, číča, hanlivě vagína
Jenny Flex	flexible	ohebný, pružný, poddajný
Molly Warmflash	„warm-flesh“	teplé masíčko
Xenia Onatopp	„on a top“	být nahoře, sexuální pozice
Strawberry Fields	strawberry, field	jahodová pole (hovor. menstruace)

* Ve filmu je z výstřihu Plenty patrné čeho má nadmíru.

Kvůli cenzurním zásahům ve filmu přímo nezazní, že je Pussy Galore lesba, tvůrci si nicméně neupustili jemné náznaky v dialozích.

Bond (pije Martini): *Nepřipojte se?*

Pussy: *Ne ve službě. Jsem osobní pilot pana Goldfingera.*

⁴⁷ Kitty měl být méně urážlivý kompromis k Pussy. Do češtiny lze přeložit jako koťátko, což by nahradilo dvojsmyslnou Pussy (kočku, čičinku, čiču).

⁴⁸ JENKINS, Tricia. James Bond's "Pussy" and Anglo-American Cold War Sexuality. *The Journal of American Culture* [online]. 2005, vol. 28, issue 3, s. 309-317 [cit. 2014-03-06]. DOI: 10.1111/j.1542-734X.2005.00215.x. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1542-734X.2005.00215.x>, s. 310.

Bond: *Vy? A jak moc osobní to je?*

Pussy (naštvaně): *Jsem proklatě dobrý pilot. Tečka.*

Pussy odmítá, že by s Goldfingerem měla cokoliv jiného než pracovní vztah (v rozhovorech Goldfingera označuje jako „pana Goldfingera“) a taky rozhodně odmítá, že by si ji Goldfinger najal kvůli vzhledu. „Jsem *proklatě* dobrý pilot,“ říká – Goldfinger ji najal pro její schopnosti pilotovat letadlo, ne kvůli tomu, že by byla jeho milenkou. Pussy představuje silnou emancipovanou ženu, která chce, aby se s ní jednalo jako s rovnou. Při tomto prvním setkání s Bondem Pussy zcela očividně irituje jeho neustále flirtování, a proto ho zchladí větou: „Můžete zklidnit svůj šarm. Jsem imunní.“ Tím naznačuje, že je imunní vůči jeho heterosexuality, nikoliv vůči jeho šarmu jako takovému, což by bylo jinak naprosto nemyslitelné – žádná Bond girl jednoduše není imunní vůči Bondovu šarmu. „Bond girls jsou k milování. To je jejich hlavní funkce.“⁴⁹ Jediným myslitelným důvodem proto musí být homosexuální orientace, a ani ta nakonec není zábranou. Odlišná sexuální orientace Pussy není pro Bonda překážkou jako spíš výzvou. Aby uhájil a utvrdil svou maskulinitu a nastolil „rovnováhu“, musí Bond „obrátit“ Pussy zpátky ke „správné“ (hetero)sexuální orientaci. Caplen ve své knize cituje autory Tonyho Bennetta a Janet Woollacott: „Bond může padoucha přemoci pouze skrze sexuální vlastnictví [padouchovy] dívky.“⁵⁰ Ačkoliv byly explicitní narážky na orientaci Pussy vynechány, herečka Honor Blackman to kvitovala s povděkem: „Jsem ráda, že [žádné explicitní narážky] neudělali, protože by to vypadalo strašně směšně, že by se [Pussy] přes noc změnila, jen proto, že ji Bond vzal do postele.“⁵¹ Nicméně přesně to se nakonec stane, když Pussy Bondovi podlehne. Blackman to v dokumentu o Bond girls komentovala slovy: „Samozřejmě, díky Bondovi změnil pohled na věc, což v souvislosti s její lesbickou orientací nedává příliš smysl ... nicméně, potom podlehne – a kdo by nepodleh – Seanu Connerymu.“⁵²

Proměna Pussy z drsné maskulinní ženy na femininní dívku se odráží i v jejím vzhledu. Při scéně v letadle a prvním setkání s Bondem má Pussy na sobě černý kostým

⁴⁹ WINTERSON, Jeanette. Girls, girls, girls. *The Guardian* [online]. 13.9.2002 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/film/2002/sep/13/artsfeatures.jamesbond1>

⁵⁰ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 146.

⁵¹ *Bond Girls Are Forever* [film]. Režie John WATKIN. USA, 2002. Délka 46 minut.

⁵² Tamtéž.

se zlatou blůzou (symbol loajální zaměstnankyně referující ke Goldfingerově zálibě k tomuto drahému kovu). Pussy, na rozdíl od předchozích Bond girls, nosí funkční, mužské oblečení. Když je Goldfingerem instruována, aby zabavila Bonda, je jí doporučeno, aby se převlékla do něčeho vhodnějšího. Pussy souhlasí a pronese: „Samozřejmě. Obchod před potěšením.“ Goldfinger je následně velmi potěšen změnou šatníku Pussy, která má na sobě fialovou blůzu s výstřihem. V jedné z předešlých scén Bond složil Pussy poklonu: „Vy jste žena mnoha tváří, Pussy.“ Referuje o ní jako o ženě a ne jako o dívce. Se změnou jejího vzhledu i chování Bond plynule přejde k tomu, že Pussy tituluje slovem dívka: „Jste skvělá dívka, Pussy.“ V závěrečné sekvenci má na sobě už bílý kostým se zlatou blůzou. Caplen navrhuje, že „změna garderoby reprezentuje symbolické očištění a nápravu [Pussy]“,⁵³ ve smyslu návratu k heteronormativitě. Přechod probíhá jak na ose dobro-zlo, kdy Pussy zradí Goldfingera a nevy pustí nervový plyn Delta-9, tak i v opuštění homosexuální orientace. „[Bondova] maskulinita je nezpochybnitelná a dominantní, stejně jako feminita Conneryho Bond girls je absolutní a submisivní. [Bond girls] jsou objekty touhy, užívané k úspěšnému dokončení [Bondovy] mise.“⁵⁴

Lisa Funnell sestavila v kapitole „From English Partner to American Action Hero: The Heroic Identity and Trans-national Appeal of the Bond Girl“⁵⁵ tabulku, ve které mapuje shodu Bond girls s Bondem a to v následujících oblastech: fyzická shoda, emoční shoda, intelektuální shoda, shoda v odvaze a sexuální shoda. Z ní je patrné, že postava Pussy Galore je ve všech pěti oblastech rovna Bondovi. Ve zlaté éře Bond girls je tak první Bond girl, a na dlouhou dobu i poslední, která není Bondovi podřízena. Z toho důvodu představuje Pussy Galore pro sérii důležitý zlom a trend, který se však nepodařilo udržet, a na který se podařilo navázat až ve snímku *Zlaté oko* (1995) Natalyi Simonové, která v oblasti intelektu Bonda dokonce předčí.

⁵³ Tamtéž, s. 144.

⁵⁴ ADAMS, Michelle. *Bond Girls: Gender, Technology and Film*. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://gnovisjournal.org/files/Michelle-Adams-Bond-Girls.pdf>, s. 9.

⁵⁵ FUNNELL, Lisa. From English Partner to American Action Hero: The Heroic Identity and Trans-national Appeal of the Bond Girl. HART, Christopher. *Heroines and Heroes: Symbolism, Embodiment, Narratives & Identity* [online]. West Midlands (Velká Británie): Midrash Publications, 2008 [cit. 2014-03-08]. ISBN 9780955124433. Dostupné z: http://www.google.cz/books?id=mSzuAQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Tabulka 5: Srovnání fyzické, emoční, intelektuální, sexuální a shody v odvaze Bond girls s Bondem⁵⁶

Bond Girl	Fyzická shoda	Emoční shoda	Intelekt. shoda	Shoda v odvaze	Sexuální shoda
Honey Ryder (1962)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Tatiana Romanova (1963)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	rovná
Pussy Galore (1964)	rovná	rovná	rovná	rovná	rovná
Domino Derval (1965)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Aki (1967)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Kissy Suzuki (1967)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Tracy DiVincenzo (1969)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	podřízená
Tiffany Case (1971)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	rovná
Solitaire (1973)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Mary Goodnight (1974)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Anya Amasova (1977)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	rovná
Dr. Holly Goodhead (1979)	podřízená	rovná	rovná	rovná	rovná
Melina Havelock (1981)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	podřízená
Octopussy (1983)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	podřízená
Stacey Sutton (1985)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	podřízená
Kara Milovy (1987)	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená	podřízená
Pam Bouvier (1989)	podřízená	podřízená	rovná	rovná	podřízená
Natalya Simonova (1995)	podřízená	rovná	nadřazená	rovná	rovná
Paris Carver (1997)	podřízená	nadřazená	rovná	nadřazená	rovná
Wai Lin (1997)	nadřazená	rovná	rovná	rovná	rovná
Christmas Jones (1999)	podřízená	rovná	rovná	rovná	rovná
Jinx (2002)	rovná	rovná	rovná	rovná	nadřazená

2.3 Tracy DiVincenzo: *paní Bondová*

Hraběnka Teresa „Tracy“ DiVincenzo (Daina Rigg) se zapsala do historie bondovských filmů jako jediná⁵⁷ Bond girl, která se kdy provdala za agenta 007. Film

⁵⁶ Tamtéž, s. 68.

V *tajné službě Jejího veličenstva* (1969) nepřichází pouze s druhou nejschopnější Bond girl dekády,⁵⁸ ale také s novým představitelem Jamese Bonda - Georgem Lazenbym, který po pěti filmech⁵⁹ vystřídal Seana Conneryho. Režisér Peter R. Hunt se rozhodl v nejedné scéně odkazovat na minulá dobrodružství Jamese Bonda⁶⁰ a ve filmu připomíná divákům, že tohle je sice jiný představitel Bonda, nicméně postava Bonda zůstává stejná, a pokud se snad v něčem liší, tak se jedná o změny k lepšímu. Ještě než kamera vůbec zabere obličej Lazenbyho, je nový Bond zachycen, jak jede v autě a zezadu jej předjíždí dívka v červeném mustangovi – scéna, která značně připomíná honičku v autech ve filmu *Goldfinger* (1964). Ovšem nový Bond se nenechá vyprovokovat k rychlé jízdě, a namísto toho si zapálí cigaretu a pokračuje dál. Červeného mustanga později najde zaparkovaného na pláži a pomocí dalekohledu zjistí, že jeho majitelka míří (oblečená) vstříc oceánu. A právě v tomto okamžiku se zachová jako pravý Bond a ihned se vydává dívku zachránit. Ta k Bondovu zklamání uteče dřív, než zjistí její jméno. Lazenbyho Bond nad situací ironicky prohodí: „Tohle se tomu druhému chlapíkovi nikdy nestalo.“ K oficiálnímu seznámení obou dochází v hotelovém kasinu.

⁵⁷ Kissy Suzuki (Mie Hama) si vzala Bonda ve filmu *Žiješ jenom dvakrát* (1967) jako součást mise a jejich manželství nebylo oficiální.

⁵⁸ Po Pussy Galore uzavírá 60. léta Tracy jako druhá Bond girl, která byla Bondovi nejvíce rovná a zároveň významně ovlivnila i následující snímky.

⁵⁹ *Dr. No* (1962), *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963), *Goldfinger* (1964), *Thunderball* (1965) a *Žiješ jenom dvakrát* (1967).

⁶⁰ Např. úvodní titulková sekvence je složená ze záběrů předešlých Bondových antagonistů a Bond girls. Nebo poté co dá Bond domnělou výpověď z MI6 si balí „suvenýry“ z jeho minulých misí. Nůž a opasek Honey Ryder z *Dr. No* (1962), Grantovy hodinky s provazem ke škrcení – *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963) a mini dýchací přístroj – *Thunderball* (1965).

James Bond hraje baccarat, když ke stolu přijde Tracy a vsadí proti 20.000 frankům. Její postava je zabírána v úhlu, ze kterého jí nejde vidět do tváře. Ukázáno je pouze její torzo – fragmenty částí těla – zvláště polocelek bílých šatů s hlubokým výstřihem. Karty jsou rozdány, a teprve až se Tracy nahne nad stůl (a dává tak Bondovi/obecenstvu výhled přímo na její ňadra), je odhalena její totožnost.

Obrázek 1: První oficiální setkání Tracy s Bondem

Kamera je v takovém úhlu, že divák nevidí Tracy do obličeje. Všechny pohledy přítomných směřují k Tracy (pohledy mužů směřují k hlubokému výstřihu). Tracy v centru obrazu, oblečená v bílých šatech (symbol čistoty – svatá Tereza, viz rozhovor níže).

Tracy je druhá žena, která v pánské společnosti hraje – a prohrává. Jedinou další ženskou postavou, která se nachází u stolu, je postarší dáma v růžových šatech, které se navíc ve hře vůbec nedaří. Tracy prohlásí, že u sebe nemá tolik peněz, aby mohla zaplatit. Od nejhoršího ji opět zachrání Bond: „*Promiňte. Myslel jsem na něco jiného. Madam zapoměla, že máme být dnes večer partnery.*“ Tracy není jeho činem nijak ohromena. Dáma v růžových šatech, jista tím, že ji by v jejím věku nic takového nepotkalo, pronese na účet Tracy kousavou poznámku: „*To je ale štěstí, být takto vykoupena v hodině dvanácté.*“ Proč ale byla Tracy vykoupena v poslední minutě? Jako všechny předchozí dívky je i ona svým statutem Bond girl předurčena k tomu, aby ji Bond zachránil a později svedl.

Tracy: *Proč mě stále zachraňujete, pane Bonde?*

Bond: *Stává se z toho zvyk, že, hraběnko Tereso?*

Tracy: *Teresa byl světice. Mně říkají Tracy.*

Bond: *Příště, Tracy, hrajte na jistotu a držte kurz.*

Tracy: *Na jistotu hrají lidé, kteří chtějí žít.*

Bond: *Neumírejte, prosím. Aspoň ne dnešní noc.*

Tracy: *Přijďte později. Doufám, že to bude stát za to, partnere (hodí mu na stůl klíč).*

I když si Tracy nepřála být Bondem zachráněna, nechce mu zůstat nic dlužna a pozve ho k sobě do pokoje. Bond je Tracy očarován, protože (1) není jako předchozí dívky – po záchraně se Bondovi nevrhne kolem ramen, (2) má očividně nějaký problém – její motivace jsou zahaleny tajemstvím a Bond chce tuto záhadu vyřešit (uspět jako dominantní zachránce nad submisivní ženou, která si sama neví rady). Tracy ovšem Bonda nečeká ve svém pokoji, ale v jeho. Oblečená v podprsence a v krátkém županu, míří na agenta 007 jeho pistolí. Bonda nastalá situace nijak nezneklidňuje a vydává se vstříc nabitě zbrani.

Bond: *Když dovolíte, já si to [pistoli] vezmu.*

Tracy: *Jste velmi sebejistý, co? Co kdybych vás chtěla pro zábavu zabít?*

Bond: *Napadá mě něco mnohem společenštějšího.*

Tracy, stejně jako před ní Honey, není pro Bonda adekvátní nepřítel, a tak Bond namísto boje opět přechází k flirtování, tentokrát však s malou změnou. Než se Bond vrátí do svého pokoje, kde na něj čeká Tracy, tak ho v předchozí scéně napadne nohsled v pokoji Tracy. Rozezlen tímto útokem se Bond – poprvé – uchýlí k násilí na ženě, resp. na Bond girl. Tracy nejdřív vyrazí zbraň z ruky, a potom jí dá facku. Tracy odmítá obvinění, že by měla s útočníkem cokoliv společného, načež jí Bond řekne, že „může být mnohem vmlouvavější.“ I přes hrozbu dalšího násilí Tracy trvá na svém tvrzení. V následujícím momentě se stane další, do té doby nevídaná, věc, když Bond nepokračuje ve svádění, ale pošle Tracy obléct se. Tracy pro Bonda představuje hádanku, a proto ji nechce obyčejně svést, ale především chce znát odpovědi na své otázky. Nicméně Tracy odmítá cokoliv vyrazit a nabízí sebe – své tělo – jako součást obchodní dohody: „Považujte mě za ženu, kterou jste si právě koupil.“ Ráno se Bond probouzí sám v posteli a v zásuvce nočního stolku najde 20.000 franků. „Tracy splatí svůj dluh u Bonda tím, že se mu sexuálně poddá, navzdory tomu, že Bond už nejeví

o pohlavní styk zájem. Samozřejmě proti její iniciativě nic nenamítá.⁶¹ Tracy evidentně měla 20.000 franků, a přesto se s Bondem vyspala v jeho apartmá. Mladá, znuděná žena se sebedestruktivními sklony využila Jamese Bonda ke své další eskapádě, v touze najít (dominantního) muže, který by ji vyvedl z jejích útrap. Tracy hraje s Bondem hru, staví se do pozice chladné hraběnky, kterou britský agent nemůže prokouknout. Nicméně i po jedné strávené noci s ním „je zjevné..., že Bond zamezil, alespoň dočasně, sebevražedné myšlenky Tracy.“⁶² Jako předtím Pussy Galore, tak i Tracy je „zachráněna“ od „deviantního“ chování skrze pohlavní styk s Bondem.

O vlivu Bonda na chování Tracy je informován její otec Marc Ange Draco (Gabriele Ferzetti), ředitel Draco construction a zároveň člen evropského zločineckého syndikátu *Union Corse*. Draco je potěšen změnou chování Tracy a vyzývá Bonda, aby pokračoval ve schůzkách s Tracy.

Draco: To, co jste udělal, by se mohlo stát počátkem určité terapie. Potřebuje [Tracy] pomoc. Vaši pomoc.

Bond: Je fascinující, ale potřebuje spíš psychiatra.

Draco: Potřebuje muže, který ji bude ovládat. Který se s ní bude milovat tolik, aby ho za to milovala. Muže, jako jste vy.

Bond: Přeceňujete mě. Je vilce přitažlivá, ale žádáte něco, co není pro mě.

Draco: Poslouchejte, v den, kdy si ji vezmete, vám dám osobní věno ve výši jednoho milionu liber ve zlatě.

Flemingův hrdina si ale více váží své mládenecké svobody a nabídku odmítne. Tracy je případ pro psychiatra a ne pro tajného agenta Jejeho veličenstva. Tracy sice upoutala Bondovu pozornost, ne však natolik, aby do ní investoval velké množství energie. Tím méně, když je ve hře svoboda/služba královně/britství vs. manželský život a jeho potencionální stereotypní nuda a monogamie. Bond si je ale vědom Dracových styků s kriminálním prostředím a pokusí se získat informace o Blofeldovi (Telly Savalas).

Bond: Máte konexe, které mi nejsou přístupné. Kde je Ernst Stavro Blofeld?

⁶¹ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 227.

⁶² Tamtéž, s. 229.

Draco: *Blofeld? Nedávno k němu přeběhlo pár mých lidí. Nevím kde je.*

Bond: *Můžete to zjistit?*

Draco: *Kdybych mohl, neřekl bych to Tajné službě Jeho Veličenstva. Ale možná bych to řekl budoucímu zeti.*

Bond vymění svou svobodu za informace vedoucí k dopadení Blofelda a Draco získá, co chtěl – Bond se bude scházet s Tracy, což může vést k jejich svatbě. Celá transakce proběhla bez vědomí Tracy, která se stala předmětem obchodu mezi dvěma muži. Když přijede Tracy na oslavu otcových narozenin a uvidí Bonda, ihned pojme podezření, že jejich setkání není náhodné. Zjistí, jakou roli hraje v dohodě, a rozhodně se jí odmítá účastnit.

Tracy: *Měl byste přehodnotit smluvní podmínky, pane Bonde. Zjistíte, že ručení je příliš nákladné.*

Bond: *V tom se mýlíte.*

Tracy: *Papa, pan Bond chce informace.*

Draco: *O čem to mluvíš?*

Tracy: *Učil jsi mne, že dobrý hostitel vyhoví potřebám svých hostů. A bez nucení.*

Draco: *A potom?*

Bond: *Myslím, že nucení není to pravé slovo.*

Tracy: *Řekni mu to, papa. Řekni mu, co chce vědět. Ted' hned.*

Poté, co Dracovi pohrozí tím, že ji už nikdy neuvidí, pokud Bondovi nedá informace, odchází. Tracy sice navenek působí chladně a vyrovnaně, ale celá záležitost se jí hluboce dotkne. Bond girl Diany Rigg je silná žena, která si jde za svým, na rozdíl od předchozích Bond girls však není Bondem učarována tak, aby se mu poddala za jakýchkoliv podmínek. Molly Haskell píše, že dospívající ženy dekády 1963-1973 byly společností:

„...vychovány pro lásku“ (*groomed for love*), nuceny si myslet, že milostný vztah, manželství a přivádění dětí na svět jsou středobody jejich života. Měly pocit, že

bez této „přirozené“ role nejsou ničím; bez lásky, na jakkoliv masochistickém základu, jsou pouze napůl živé.⁶³

Ačkoliv se zdá, že se Tracy něčemu takovému brání, po Bondově vyznání, že: „Chyby by se měly napravovat. Zvláště mezi přáteli. Nebo milenci,“ se mu poddá a „dovolí si“ se do něj zamilovat. Následuje časově blíže neurčená sekvence, která v bondovkách působí až nepatřičně. S hudební kulisou písně Louise Armstronga *We Have All The Time In The World* Bond s Tracy jezdí na koni, běhá po pláži, prochází se v zahradách, a dokonce si vyhlíží snubní prsten. Přestože jsou tyto činnosti pro Bonda všechno, jen ne typické, jedná se o důležitý mezník ve vztahu k Tracy, kdy se do ní Bond zamiluje. Ve filmu *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969) naváže Bond s Bond girl jeden z nejkompexnějších vztahů za celou sérii.

V ostrém kontrastu k jediné a té pravé Bond girl stojí Bondova mise do Švýcarska, kde se v přestrojení za sira Hilary Braye snaží zabránit vypuštění nebezpečného Blofeldova viru, a kde se setkává s ne jednou, ale hned s dvanácti krásnými a velmi atraktivními dívkami. Robert Caplen cituje autory d'Abo a Corka, kteří tvrdí, že uvedení tématu harému *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969) je „vyhovění tvůrců a Fleminga divácké touze vidět Bonda obklopeného více než jednou krásnou ženou, dokonce i ve filmu, kde se ožení s hlavní hrdinkou.“⁶⁴ Bond je obklopen exotickými dívkami ze všech koutů světa. V tomto ohledu série už od svých počátků⁶⁵ nediskriminovala na základě rasové příslušnosti Bond girls. Bond není vybíravý, stačí, když jsou dívky sexy. „Většina ženských postav (72,3%) jsou bělošky, 7,2% jsou černošky, 8,2% jsou asiátky, 4,1% jsou arabky, 2,6% jsou původní Američanky (indiánky) ...“⁶⁶ Série je sice rasově rozmanitá, nicméně ženy jsou opět redukovány na

⁶³ HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: the Treatment of Women in the Movies*. Baltimore: Penguin, 1974, xiv, 388 p., [12] leaves of plates. ISBN 0140039465., s. 367.

⁶⁴ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 221.

⁶⁵ Miss Taro v *Dr. No* (1962) – ačkoliv Zena Marshall není Asiatka, ve filmu je tak zobrazená. Žiješ jenom dvakrát (1967) se odehrává v Japonsku a Bond girls jsou dvě japonské herečky Akiko Wakabayashi a Mie Hama. Podíl Bond girls, které nejsou běloškami, roste v 70. letech s příchodem Rogera Moorea jako Jamese Bonda, např. *Žít a nechat zemřít* (1973) nebo *Vyhlička na vraždu* (1985).

⁶⁶ NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. „Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women's Portrayals in James Bond Films.“ *SHAKEN & STIRRED*. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>, s. 752

pouhé objekty a dívky v sanatoriu svým chováním připomínají spíše malé školačky. Jejich pozice na plátně i styl snímání podporují tuto skutečnost – Bond sedí uprostřed na gauči a kolem něj sedí (na gauči nebo dole na zemi na koberci) dívky, které lačně naslouchají každému jeho slovu a ptají se ho jako dívky ve škole. Kamera je zabírá z nadhledu, takže se vůči Bondovi jeví podřízené – jak intelektuálně, tak fyzicky.

Obrázek 2: Dívky v sanatoriu

Bond sedí ve středu a svým vyprávěním ohromuje všechny dívky ze sanatoria, které k němu obdivně vzhlíží. Jejich oblečení prozrazuje jejich původ (např. dívka ve žlutých šatech – Čína).

V závěrečných titulcích mají pouze dvě ze dvanácti uvedeno jméno své postavy (Angela Scoular jako Ruby a Catherina von Shell jako Nancy), zbylé jsou uvedené pod hlavičkou „Dívky“ (skandinávská, čínská, jamajská, americká, anglická, indická, australská, německá, izraelská a irská dívka). I když mezi Bondem a Tracy začal vztah, který se vymyká předchozím, nijak to nezdrželo Bonda od toho, aby svedl ne jednu, ale hned dvě dívky. Jeho hypersexualita a touha ohrozí úspěch celé mise, když Irma Bunt (Ilse Steppat) přistihne Bonda v pokoji Ruby a odhalí jeho pravou identitu: „Seriózní baroneti ze státních úřadů nesvádějí pacientky na klinikách.“ Bondovo sexuálně nestřídmé chování se nehodí k postavě čerstvě zamilovaného muže. Jeho sexuální dobrodružství v Alpách není jakousi mládeneckou rozlučkou se svobodným životem, ale utvrzení jeho maskulinity a pověsti sexuálního dravce. Bond, i skoro ženatý Bond, nemá problémy (etické ani jakékoliv jiné) uplatnit svůj šarm a charisma ke svádění žen. Tracy je výjimkou z pravidla, avšak ani ona nedokázala Bondovi dlouho vzdorovat.

Poté, co je odhalen Blofeldem, se Bond vydává na útěk. Ve vesnici je pronásledován Irmou Bunt a jejími nohsledy, a když situace vypadá téměř beznadějně,

objeví se v poslední chvíli Tracy. Narozdíl od Honey Ryder je to právě ona, kdo Bonda „vláčí“ po náměstí a vede ho ke svému autu – únikové cestě. Tracy aktivně přebírá otěže a Bond se nechává vést, což je změna, která se do té doby neobjevila. V *tajné službě Jeho veličenstva* (1969) vyniká i další řadou „poprvé“. Tracy je Bond girl, která se aktivně podílí na ději – sama vyhledá Bonda ve Švýcarsku, ujíždí s ním před Blofeldovými nohsledy a Bondovi zachrání život. Její postava prochází ve filmu vývojem a v polovině příběhu je z ní silná, soběstačná žena. Při honičce v autech prokáže, že je více než schopná řidička a dokonce žertuje jako agent 007 – ve všech ohledech dokazuje, že se Bondovi vyrovná. Pár uprchne a schová se přes noc v opuštěné stodole. Zde se odehraje jedna z nejdůležitějších scén filmu – James Bond požádá Bond girl o ruku.

Bond: *Agent se nesmí starat o nic jiného než o sebe.*

Tracy: *Rozumím. Musíme pokračovat tak, jako dosud.*

Bond: *Ne. Budu si muset najít něco jiného.*

Tracy: *Víš to jistě?*

Bond: *Miluju tě. Vím, že dívku jako ty už nikdy nenajdu. Vezmeš si mě?*

Tracy: *Myslíš to vážně?*

Bond: *Ano, myslím (políbí ji). Pan a paní Bondovi.*

Tracy připravila Británii o jejího nejlepšího agenta. Změna vztahu Bonda k Tracy se projeví i v otázce sexu. Protože povýšila z „obyčejné“ Bond girl na Bondovu nevěstu, má Bond pocit, že by měl být více zdrženlivý. Když spolu leží a schyluje se k sexu, James Bond se stáhne s tím, že si to nechají na svatební noc.

Bond: *Na to je vhodná doba naše svatební noc. A to je moje novoroční předsevzetí.*

Tracy: *Jak myslíš, miláčku.*

Bond: *Dobrou noc, Tracy.*

Tracy: *Dobrou noc, Jamesi.*

Bond: *Ještě není Nový rok (shodí Tracy z postele a ta mu spadne do náručí).*

Na krátký okamžik se zdá, že by Bond mohl své předsevzetí myslet vážně, ale Tracy nakonec stejně skončí v jeho náručí s tím, že „ještě není Nový rok.“ Stejně jako u Pussy Galore, tak i v případě Tracy je sex důležitou součástí vztahu Bonda k Bond girl. V případě Pussy se jednalo o návrat Pussy k heteronormativitě („vyléčení“ Pussy z její lesbické orientace) a v případě Tracy o návrat k psychické rovnováze (zbavení sebevražedných sklonů a feministických tendencí, kdy Tracy nejeví touhu se znovu vdát a být součástí funkční rodiny).

Na svatbě Draco na Tracy apeluje, aby „ve všem poslouchala manžela.“ Tracy tak má opustit svou nezávislost a konečně se zařadit na své místo ve společnosti. Poslouchat manžela, pečovat o domácnost a přivést na svět děti. Když novomanželé odjíždějí z hostiny, tak Tracy postupuje podle načrtnuté šablony a chce „tři kluky a tři holky.“ Když Bond zastaví na kraji silnice, aby z auta odstranili květiny, projede kolem Blofeldovo auto a zasype je střelami ze samopalu. Pozoruhodné je, že to není Blofeld, kdo na Bonda střílí, ale Irma Bunt. Vrahem tedy není Bondův antagonista, ale jeho nohsled – v případě filmu *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969) žena – která vystřelí pro Tracy smrtelný náboj. Navíc Irma za svůj čin není nikdy potrestána a Bond se mstí na Blofeldovi. V Bondovi se ihned po střelbě probudí instinkty tajného agenta a chce Blofelda sledovat. Až později si všimne, že je Tracy mrtvá, oblečená ještě ve svatebních šatech. Tracy musela na konci filmu zemřít, aby mohla série pokračovat, protože představovala hrozbu Bondova heroismu skrze domestikaci Bonda a jeho libida.⁶⁷ Tajný agent nemůže mít rodinu a současně sloužit Jejímu veličenstvu, protože se musí starat jen sám o sebe. Manželka a děti by se mohly stát nástrojem k vydírání a mohli by ohrozit budoucí mise. Bond je navíc postava, která má svou image vybudovanou (nejen) na enormním úspěchu u žen. Prvek, který by nemohl fungovat v dalších dílech, pokud by byl Bond ženatý.

⁶⁷ FUNNELL, Lisa. From English Partner to American Action Hero: The Heroic Identity and Transnational Appeal of the Bond Girl. HART, Christopher. *Heroines and Heroes: Symbolism, Embodiment, Narratives & Identity* [online]. West Midlands (Velká Británie): Midrash Publications, 2008 [cit. 2014-03-08]. ISBN 9780955124433. Dostupné z: http://www.google.cz/books?id=mSzuAQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, s. 70.

2.4 Anya Amasova: špionka, nebezpečná špionka⁶⁸

Major Anya „XXX“ Amasova (Barbara Bach) je další z řady spojeneckých agentek – Bond girls – které se v sérii objevily.⁶⁹ Narozdíl od předchozích se však Bondovi v mnoha směrech podobá a vyrovnává se mu. Děj filmu *Špion, který mě miloval* (1977) se odehrává kolem dvou ukradených atomových ponorek a mikrofilmu, který vede k odhalení krádeže. Velitelé MI6 i KGB na akci povolají své nejlepší agenty. Velitel KGB úkolem nalezení mikrofilmu pověří agenta XXX. Z dialogu se dozvíme, že agent XXX je na dovolené ve zotavovně, kam se stříhem plynule přesune i kamera. V honosném pokoji vidíme muže, jak se miluje se ženou. Následuje postkoitální rozhovor dvou milenců, ze kterého divák znalý předchozích dílů tuší, že agent XXX je muž.

Sergei: *To byl nádherný víkend. Nikdy na něj nezapomenu.*

Anya: *Já také ne. Kdy se zase uvidíme?*

Sergei: *Hned jak splním úkol. Musím jít. Večer musím být v Rakousku.*

Anya: *Ještě pět minut.*

Hlas z mikrofonu: *Volám agenta XXX. Okamžitě se ohlaste na ústředí. Potvrďte příjem.*

Anya: *Tady agent XXX. Zpráva obdržena.*

Úvodní „vtip“ tvůrců slouží jako příklad toho, jak moc jsou ve filmech o Jamesi Bondovi ženy objektivizovány, a že to jsou muži, kteří hrají prim.

Zásadní a důležitá součást ‚Bondova mýtu‘ se vždy soustředila kolem sexuality. ... Ženy ve filmech o Bondovi byly vždy pojaty z hlediska mužské touhy a potěšení. Když Ursula Andress ... vystoupí z moře v Dr. No, vizuální obraz Bond [girl] byl pevně ustanoven. Scénu, ve které se Honey objeví ... můžeme číst jako učebnicový příklad

⁶⁸ LINDNER, Christoph. *The James Bond Phenomenon: a Critical Reader*. New York: Distributed exclusively in the USA by Palgrave, 2003, xvi, 268 p. ISBN 07-190-6541-0, s. 111.

⁶⁹ První **spojeneckými** agentkami byly Aki a Kissy Suzuki v *Žiješ jenom dvakrát* (1967) a dále Mary Goodnight v *Muž se zlatou zbraní* (1974). Po Anye následovaly Dr. Holly Goodhead v *Moonraker* (1979), Pam Bouvier v *Povolení zabít* (1989), Wai Lin v *Zítřek nikdy neumírá* (1997), Jinx v *Dnes neumírají* (2002).

skopofilního potěšení, přičemž manipulace „pohledu“ ve filmu ustanovuje ženu jako objekt sexuální touhy jak pro hrdinu, tak pro diváka.⁷⁰

Anya toto schéma nabourává a její představení ve snímku se podobá spíše představení nového Bonda.

Obrázek 3: Představení agenta XXX

Anya a Sergei při milostné scéně. Klasické bondovské stereotypy jsou zde porušeny, když se divák dozví, že agent XXX je ve skutečnosti žena.

Na začátku 70. let byl do role Jamese Bonda obsazen Roger Moore. Jeho Bond se v souvislosti k ženám drží striktně neromantických vztahů. Všechny Bond girls mu podlehnou a většinou je lze charakterizovat jako dámy v nesnázích.⁷¹ Bond girls „nejsou jen objektivizovány, ale stávají se skoro oběťmi hrdiny“.⁷² Ke konci 70. let a v první polovině 80. let se stále silnější ženskou liberalizací⁷³ přichází změna. Anya je Bondův ženský protipól, pracovní partnerka, která se mu svými znalostmi vyrovná. Úvodní představení Anyi jako agenta XXX má tuto rovnost a podobnost potvrdit. Změnu tvůrci promítli i do plakátu k filmu *Špion, který mě miloval* (1977), kde je Anya bok po boku Bonda, a ačkoliv je oblečená ve vyzývavých šatech, tak na rozdíl od

⁷⁰ LINDNER, Christoph. *The James Bond Phenomenon: a Critical Reader*. New York: Distributed exclusively in the USA by Palgrave, 2003, xvi, 268 p. ISBN 07-190-6541-0, s. 110.

⁷¹ ADAMS, Michelle. *Bond Girls: Gender, Technology and Film*. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://gnovisjournal.org/files/Michelle-Adams-Bond-Girls.pdf>, s. 10.

⁷² Tamtéž, s. 10.

⁷³ V roce 1976 bylo založeno hnutí „Women Against Violence Against Women“ (Ženy proti násilí na ženách). V roce 1977 „Women Against Violence in Pornography and Media“ (Ženy proti násilí v pornografii a médiích). Tyto sílící anti-pornografické feministické hnutí přispěly k celospolečenské debatě na téma zobrazování a zacházení se ženami v médiích. Producenti Jamese Bonda nemohli ignorovat tlak společnosti a James Bond se musel přizpůsobit své době.

předchozích plakátů, kde se Bond girls objevily, je jako první oblečená celá⁷⁴. Kromě plakátu nesundá Anya své svršky téměř po celý film, což je pro Bond Girl rovněž neobvyklé. Anya nemá sexuálně zbarvené jméno, jak bývá často zvykem, zato její kódové označení XXX je velmi sexuálně sugestivní.

Anya se s Bondem oficiálně poprvé setká v Káhiře, kde si oba agenti vymění své znalosti o tom druhém. Bond jí objedná její oblíbené pití a na oplátku Anya barmanovi sdělí Bondův typický drink, „vodku a Martini, protřepat, nemíchat.“ Bond nezačne, jak je jeho zvykem, flirtovat, ale drží se striktně pracovních povinností. Zato Anya začne probírat Bondův životopis a dokonce uhodí i na jedinou Bondovu slabinu – Tracy⁷⁵.

Anya: Velitel James Bond, k Britské tajné službě přešel od námořnictva. Povolení zabíjet, již mnohokrát ho využil. Řada milenek, ženatý pouze jednou. Manželka zabita...

Bond: Dobře, to by stačilo.

Anya: Jste citlivý.

Bond: Na jisté věci ano.

Anya získala nad Bondem převahu, když mu připomněla zavražděnou manželku, což Bonda rozrušilo a odchází od baru s tím, že má pracovní povinnosti. Práce Anyi u KGB (znepřátelená strana), její statut schopné tajné agentky (rivalka a potencionální ohrožení splnění mise), a také znalost Bondova osobního života, Bondovi v této scéně zabraňují navázat na klasický scénář svádění a flirtování. Ve srovnání s Tatianou Romanovovou, která byla Rosou Klebb přímo vyslána, aby Bonda svedla a „využila své tělo – a sexualitu – jako zbraň“⁷⁶ proti Bondovi, je Anya do akce poslána ne jako ženský objekt, ale jako „agent-muž.“ Anya jako agent-muž jedná tak, jak by v její situaci jednal agent mužského pohlaví s tím rozdílem, že Anya využívá ženských zbraní ve chvílích, kdy jí to misi usnadní nebo pomůže zvítězit nad nepřáteli (Britskou tajnou službou,

⁷⁴ S výjimkou *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969), kde jsou v jedné verzi Tracy s Bondem, jak lyžují. Kromě této odchylky jsou na všech plakátech s Rogerem Moorem polonahé ženy (obyčejně v plavkách nebo ve spodním prádle). Na plakáty se Seanem Connerym coby Bondem platí to samé.

⁷⁵ Od filmu *V tajné službě Jejího veličenstva* (1969) je to první přímá narážka na Bondovo manželství. Druhá se odehraje ve filmu *Jen pro tvé oči* (1981), kdy Bond položí Tracy květiny na hrob.

⁷⁶ GERMANA, Monica. „Bond Girls: The Dialectics of Gender Construction.“ In: *Bond Girls: The Dialectics of Gender Construction* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.fashion.arts.ac.uk/media/research/documents/monica-germana.pdf>, s. 2.

kterou zastupuje Bond). V klubu Bond i Anya kontaktují Maxe Kalbu (Vernon Dobtcheff) k získání mikrofilmu. Anya jako žena, jak se ukáže, má nad Bondem konkurenční výhodu.

Kalba: Zdá se, že máte konkurenci, pane Bonde. A z mé pozice vidím, že vyrovnat se této dámě nebude lehké.

Obrázek 4: Kalba, Anya a Bond

Anya využívá svou ženskost k získání mikrofilmu. Na rozdíl od Tatiany k tomu není nucena, jedná se o její samostatné rozhodnutí, jak využít svou sexualitu jako zbraň, kterou James Bond proti Kalbovi nemá.

Anya využívá svou ženskost k získání výhod nad Bondem. Kalba je však zabit dřív, než jeden z nich stačí učinit nabídku a mikrofilm je ukraden hlavním nohsledem Čelistmi⁷⁷ (Richard Kiel). Anya a Bond se vydají za mikrofilmem a Anya Bonda ujišťuje, že „chce ten mikrofilm a taky ho dostane.“ Při pronásledování na ruinách je Bond neustále rozptylován v plnění své mise Anyou – za jiných okolností by tam byl sám a nemusel by soupeřit s nepřátelským agentem. Anya podrývá Bondovi sebevědomí, a jeho pozornost se tak nesoustředí pouze na pronásledování Čelistí, ale také na ni. Při sekvenci pronásledování stojí Anya a Bond na jedné straně a zároveň proti sobě, což mezi nimi vytváří napětí a z bondovky dělá erotický thriller. Když na konci sekvence Anya přinutí Čelisti, aby jí vydal mikrofilm, dopustí se školácké chyby. Čelisti hodí mikrofilm na zem, ani ne metr od sebe, a Anya namísto toho, aby mu řekla, ať ustoupí, se sehne pro mikrofilm, a spustí tak z Čelistí oči. Chyba, která by se zkušené tajné agentce KGB rozhodně neměla stát. Čelisti ji vykopne zbraň z ruky, a je to opět Bond

⁷⁷ Anglicky Jaws, někdy do češtiny překládaný také jaké Zub.

kdo Bond girl odstrčí a zachrání. Zatímco Bond se vrhne do boje (namísto Anyi), ona utíká s ukořistěným mikrofilmem. Znovu se ukazuje její vypočítavost a prohnanost. Bond (muž, zástupce britské tajné služby, západu), by od Anyi (žena, zástupce KGB, východu) neutekl – z Bonda by v takové situaci byl obligátní zachránce, držitel mikrofilmu a znovu by ustanovil svou pozici maskulinního hrdiny. Bond Anyu dohoní v autě, kde ji obere o ukořistěný mikrofilm. Dvojice odjíždí v dodávce, kde Bond děkuje Anye za záchranu.

Bond: *Mimochodem, díky, že jste mě tam nechala.*

Anya: *Každá žena sama za sebe, nebo ne?*

Bond: *Stejně jste mi zachránila život.*

Anya: *Všichni děláme chyby, pane Bonde.*

Další chybu si Anya však už odpustí a na lodi do Káhiry Istí připraví Bonda o mikrofilm. Bond se bez mikrofilmu vrací do velitelství MI6 v Káhiře a k jeho překvapení tam spolu uvidí generála Gogola (Walter Gotell) a 'M' (Bernard Lee), kteří spojili své síly k nalezení obou ponorek. Generál Gogol velkoryse nabídne britské tajné službě mikrofilm, který „bez potíží“ získala major Amasova. Při nucené spolupráci se oba agenti předhánějí v tom, kdo bude lepší, a dochází ke střetu: žena x muž, feminita maskulinita, východ x západ, komunismus x demokracie. „Ironií je, že v atmosféře spolupráce, která se tvoří mezi Bondem Anyou, mizí nejen jejich vzájemná rivalita, ale také nezávislost Anyi.“⁷⁸

Anya je při misi představena jako manželka a *asistentka*⁷⁹ Bonda. S antagonistou Karlem Strombergem (Curt Jurgens) vyjednává Bond sám a Anyu, jako svou asistentku, pošle pryč s Naomi (Caroline Munro). Bond Anyu odřízne od jednání se Strombergem, nezachází s ní jako s partnerkou, nýbrž jako s dívkou, která není hodna setkání s geniálním zločincem. V průběhu mise vyjde najevo, že to byl Bond kdo zabil Sergeie (Michael Billington). Anya, očividně rozezlena touto informací, Bondovi slíbí, že se mu po skončení mise pomstí smrtí. Ačkoliv Bond zabil muže, kterého milovala, zachová si chladnou hlavu a nepřechází do hysterického záchvatu. V předchozích

⁷⁸ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 324.

⁷⁹ Anya a Bond jsou v přestrojí za manžele, mořské biology Sterlingovi.

letech by tato informace měla pravděpodobně za následek zoufalý útok na Bonda a následné propuknutí v pláč. Jednu z možných odpovědí, proč se tvůrci k tomuto kroku neuchýlili, nabízí producent Broccoli, který v roce 1979 připustil, že „...feministické hledisko je dnes velmi silné a nemůžeme ho ignorovat.“⁸⁰ Přestože Broccoli tvrdí, že feministické hledisko neignoruje, Anya ve své osobní pomstě selže a Bonda samozřejmě nezabije. Ještě před koncem mise je Anya pevně rozhodnutá a Bondovi neochvějně sdělí: „Všechny mé mise byly zatím úspěšné, veliteli. Všechny.“ Po zničení Strombergova sídla Anya namíří na Bonda pistolí a ten je na moment překvapen.

Anya: Mise je u konce, veliteli.

Bond: V naší zemi má odsouzenec právo na poslední přání.

Anya: Povoluje se.

Bond: Sundáme si ty mokré šaty.

Ačkoliv je Anya výrazným posunem v zobrazování Bond girls (je inteligentní, schopná, samostatná a v mnoha směrech se Bondovi vyrovná), i ona nakonec podlehne jeho šarmu. Opět, skrze Bondovo svedení, opouští své názory a to, čemu věřila. Jako Pussy a Tracy před ní, i Anya se vzdá své pomsty a ideového přesvědčení, když začne milostnou aféru s Bondem. Postava Anyi dokazuje, že i na konci 70. let je Bondův šarm a charakter tak silný, že kombinaci obojího (nakonec) podlehne každá žena. Nevyrovnané kombinaci silné ženy, která však v průběhu filmu ztrácí svou nezávislost, si všimly i dobové kritiky. „Slečna Bachová je působivá, ale trochu mdlá i podle bondovských standardů. [Její postava] nedává žádný smysl: mistrná agentka, která je skoro (ale ne úplně) tak geniální jako 007.“⁸¹ Finální scéna je klasickým trademarkem bondovských konců – Bond splnil misi a s krásnou dívkou v náručí čeká na záchranu na moři.⁸²

⁸⁰ CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1., s. 326.

⁸¹ MASLIN, Janet. 'Spy Who Loved' A Bit Long on Bond. In: *The New York Times* [online]. 28. July 1977 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/movie/review?res=9F03E0DD1F3BE334BC4051DFB166838C669EDE&partner=Rotten%2520Tomatoes>.

⁸² Obdobný konec na moři mají filmy: *Dr. No* (1962), *Thunderball* (1965), *Muž se zlatou zbraní* (1974) a *Jen pro tvé oči* (1981).

3. Post-feministická éra Bond Woman, 1981-1999

S příchodem post-feministické éry se v roli Jamese Bonda vystřídali hned tři herci. Své dlouholeté působení v této době zakončil Roger Moore s filmy *Jen pro tvé oči* (1981), *Chobotnička* (1983) a *Vyhlička na vraždu* (1985). Krátce nato ho vystřídal Timothy Dalton, ve filmech *Dech života* (1987) a *Povolení zabít* (1989) čímž na konci 80. let zakončil skomírající sérii. James Bond se na šest let odmlčel, aby se v roce 1995 vrátil v novém kabátu s novým Bondem, Piercem Brosnanem. Film *Zlaté oko* (1995) odstartoval sérii úspěšných filmů 90. let a přišel s Bondem, který se stal základem pro Bonda nového tisíciletí. Ačkoliv Brosnanův Bond převážně těží z Moorovského příkladu, hlavně v případě suchého humoru agenta 007 (který byl Moorovi často vyčítán), a za jeho flirtování a dvojsmyslné narážky by se nemusel stydět ani Conneryho Bond, přesto lze zaznamenat posun v zobrazování a chování žen blízko Bonda. Největší změnou je obsazení Judi Dench do role 'M', které sekunduje Samantha Bond coby Moneypenny. Bond získal nového nadřízeného – ženu, která nemá pro jeho výstřelky takové pochopení jako bývalý 'M'. Jak dokládá tabulka 5: Srovnání fyzické, emoční, intelektuální, sexuální a shody v odvaze Bond girls s Bondem, s uvedením snímku *Zlaté oko* (1995) a představením první Bond girl 90. let Natalye Simonovové (Izabella Scorupco), je světu představena Bond girl, která se Bondovi vyrovná a často ho v některých směrech i předčí. Tento trend se pak stává standardem a Bond girls už nejsou Bondovi kompletně podřízené (převládá rovnost mezi Bondem a Bond girls, v některých směrech jsou Bond girls Bondovi nadřízené).

3.1 Elektra King a Christmas Jones: jedna Bond girl nestačí

Elektra King

Elegantní, sofistikovaná a krásná Elektra King (Sophie Marceau) se na první pohled zdá být tradiční Bond girl. Ovšem v průběhu filmu *Jeden svět nestačí* (1999) je odhaleno, že jde o Bondovu antagonistku. Ve filmové sérii se jedná o zajímavý obrat od tradičního pojetí Bond girl, který podvrtně útočí na zavedený standard, podle kterého Bond girl vždy stojí na straně dobra. V minulosti Bond girls sice byly přítelkyně antagonisty nebo stály na jeho straně jako zaměstnankyně, v průběhu filmu je však

Bond obrátil na „správnou cestu“ (nejčastěji skrze svedení a následný pohlavní styk). V případě, že se Bondovi nepovedlo Bond girl (nebo ženskou zaměstnankyni antagonisty) získat jako spolupracovníci, následovala obvykle smrt zmíněné ženské postavy.⁸³ V průběhu filmu Elektra dokáže, že její postava je vše, jen ne typická Bond girl. Její motivace a hloubka psychologizace postavy se dá srovnat s Tracy DiVincenzo. „Elektra získá Bondovu náklonnost maskováním se (masquerading)⁸⁴ za bezbrannou Bond girl, která potřebuje jeho ochranu.“⁸⁵ Elektra neoklame jen Bonda, ale celé vedení MI6 a v neposlední řadě také 'M' (Judi Dench), tedy ženu, která by teoreticky měla její maškarádu prokouknout.

Elektra si je plně vědoma svého těla a své sexuality. Kromě hraní citlivé a bezbranné dívky tak využívá i sex jako zbraň k dosažení svých cílů. Ve scéně, kdy se Bond s Elektrou pomiluje, se jí potom ptá, jak dokázala uprchnout od Renadra (Robert Carlyle), který ji unesl a věznil.

Bond: *Jak jsi to přežila?*

Elektra: *Svedla jsem strážce. Posloužilo mi mé tělo. Měla jsem tak navrch. A pak jsem sebrala pistoli a začala střílet.*

Elektra se Bondovi přizná k tomu, že využívá své tělo, aby získala nad muži moc. Toto potencionálně nebezpečné sebe-odhalení udělá ještě v době, kdy je Bond přesvědčen o její nevině. Zajímavým faktem je, že se Elektra Bondovi svěří krátce poté, co měli sex a oba ještě leží nazí v posteli. Bond je stále oklamán její hrou a nenapadne ho, že by ho Elektra mohla využít podobným způsobem, jelikož si je sám sebou až příliš jistý. To samozřejmě hraje v Elektřin prospěch – Bond propadne jejímu kouzlu a nechá se

⁸³ (Ženská) postava, která aktivně usiluje Bondovi o život, musí být potrestána. Ve většině případů je explicitně ukázaná její smrt, jako nejvyšší trest za boj proti Bondovi/britskému impériu/západu/demokracii. May Day (Grace Jones) ve filmu *Vyhlídka na vraždu* (1985) je ženská antagonistka, milenka a spolupracovnice Maxe Zorina (Christopher Walken). Ve filmu se několikrát snaží Bonda zabít a teprve když se dozví, že ji Zorin podvedl a zanechal napospas smrti, rozhodne se s Bondem spolupracovat. Nebyl to ovšem Bond, kdo jí tzv. otevřel oči, ale zjištění, že ji Zorin nemiluje. Dle logiky bondovského světa musela zemřít, přestože na konci její postava uzavřela s Bondem spojení (nebyl to, ale Bond, kdo změnil její rozhodnutí).

⁸⁴ Maškaráda. Lisa Funell naráží na koncept maškarády Mary Ann Doanne.

⁸⁵ FUNELL, Lisa. *Negotiating Shifts in Feminism: The “Bad” Girls of James Bond*. WATERS, Melanie. *Women on Screen: feminism and femininity in visual culture*. New York: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 0230229654, s. 208.

ovládnout city. Když v Kazachstánu dopadne Renarda a má možnost ho zabít (de facto povinnost, protože 'M' už jednou vydala rozkaz k jeho likvidaci), tak zaváhá. Renard samozřejmě ví, že Elektra je Bondova slabina.

Renard: *Když do 20 minut nevyřídím jistý hovor, Elektra zemře.*

Bond: *Blafujete.*

Renard: *Je krásná, že? Měl jste ji poznat dřív, když byla nevinná. Jaký je to pocit, vědět, že jsem vám ji zaškolil?*

Bond ohrozí misi, když se nechá příliš unést svou náklonností k Elektře. Na rozdíl od předchozích Bond girls se její stav po sexu s Bondem nezměnil a z Elektry se nestala Bondova pomocnice, ale zůstala i nadále Bondovou antagonistkou. V bondovce *Jeden svět nestačí* (1999) si Elektra pro sebe zabírá hned dvě funkce – Bond girl a Bond villain.⁸⁶ Elektra je natolik komplikovaná a má ve filmu tolik prostoru, že postava Renarda, která byla zamýšlena a propagována jako antagonista, je upozaděna. Stejný osud potkal i postavu „hodné“ Bond girl, Christmas Jones (Denise Richards), která jako Renard jen sekunduje duu Elektra-Bond.

Elektra je kombinací sexu (atribut Bond girl) a smrti (atribut Bond villain). Spojení obou atributů vyvrcholí ve scéně, kdy Elektra mučí Bonda na speciálním křesle (*anglicky screw⁸⁷ chair*). V jednom momentě, kdy Bonda od smrti dělí pouze jedno otočení šroubem, Bond Elektru vyzívá k poslednímu sevření: „One last screw.“ Elektra i v případě mučení a úmyslu Bonda zabít, provádí vše velmi svůdně. Je oblečená v dlouhých tmavých šatech s výstřihem a vysokým rozparkem – kostým vycházející z kostýmů noirových filmů 40. let pro ženu vamp.⁸⁸ Při svádění a zároveň i vraždění Bonda pak Elektra znovu odkazuje k maškarádě a ke své moci nad muži.

Elektra: *Vždycky jsem měla moc nad muži. Když jsem si uvědomila, že mě otec nevysvobodí, musela jsem uzavřít jiné spojenectví.*

Bond: *Tys – využila Renarda.*

⁸⁶ V anglické literatuře užívaný termín pro Bondova antagonistu.

⁸⁷ Screw – šroubovat. Mechanismus křesla spočívá v tom, že otáčením šroubu dojde ke zlomení vazů. Screw v hovorové angličtině znamená i souložit.

⁸⁸ Femme fatale.

Elektra: *Stejně jako tebe. Ale s tebou to bylo snazší.*

Elektra využívá všechny kolem sebe ke splnění svého cíle – získat zpět své rodinné kořeny a ropu. Elektra zabila svého otce, protože se do rodiny přizemnil a neměl nic společného s půdou, lidmi a kulturou. Dle Elektry okradl její matku a zneuctil vše, co pro ni bylo svaté. Na rozdíl od otce, Elektra ctí tradice a víru místních, např. zachová kapli a vede ropovod jinudy, i když jí to stojí čas a peníze. Jedinou možností jak dostat své „království“⁸⁹ – jak říká sama Elektra – zpět, je vražda. V této poslední konfrontaci Elektry s Bondem dochází k finálnímu rozřešení motivací za přítomnosti sexu a násilí. Kdyby byla Elektra pouze antagonistkou, pak by byl sex vynechán. Když se později Bondovi podaří uniknout a pronásleduje Elektru, tak si je Elektra jista, že ji nezabije. Sebedůvěra ji zaslepí a Bondovi říká, že ji nezabije, protože by mu chyběla („You would miss me“). Bond ji přesto zastřelí a chladnokrevně odpoví, že nikdy nechybuje („I never miss“).⁹⁰ Tony W. Garland navrhuje, proč musela Elektra na konci zemřít:

Zavraždění Elektry na její posteli ztělesňuje její neschopnost oddělit od sebe sex a smrt. [Zobrazuje] jasné důsledky jejich kombinace a upevňuje Bondovu schopnost zvítězit. V kontextu bondovek jako erotických trillerů je kombinace sexu a smrti hrozbou, jakož i cestou k úspěchu.⁹¹

V porovnání s Tracy Elektra nebyla hrozbou v pokračování série, ale hrozbou vůči Bondově schopnosti přemoci antagonisty. Útokem na Bondovu maskulinitu, protože agent 007 je schopný přemoci jakéhokoliv škůdce proti impériu. Doposud se jednalo převážně o mužské antagonisty, tudíž možnost úspěchu ženské Bond villain je nemyslitelná – bondovská logika nepřipouští, že by žena měla vůči Bondovi navrch (a pokud se tak stane, je v případě antagonistky potrestána smrtí a v případě spojenkyně Bondovi podlehne sexuálně, čímž se stane Bondovi podřízenou).

⁸⁹ Opět klasická bondovská hra se slovy. Elektra **King** (král) chce získat zpět své království (**kingdom**).

⁹⁰ Miss – chybět a minout/netrefit.

⁹¹ GARLAND, Tony W. “The Coldest Weapon of All: The Bond Girl Villain in James Bond Films“. *Journal of Popular Film & Television*. 2009, roč. 37, č. 4, s. 179-188. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=7b3cbd7a-aed0-4bca-bda0-50bfef7ccbbb%40sessionmgr115&hid=127>, s. 185.

Christmas Jones

Christmas Jones plní v bondovce *Jeden svět nestačí* (1999) funkci Bond girl pomocnice a má sloužit jako protipól Elektry, která ve své roli Bond girl „zklamala“ a stala se z ní Bondova antagonistka. Její první setkání s Bondem není zcela přátelské, nicméně když se dozví pravdu o Bondově identitě, tak se Bondovi poddá a pomáhá mu v jeho misi. Ačkoliv je i jejím cílem, aby se nukleární hlavice vrátily do správných rukou, je to Bond, kdo celou misi řídí a Christmas využívá jako odbornici na nukleární problematiku. Když Bond v přestrojení zavítá na základnu, je mu poprvé představena jako žena, která nemá o muže zájem. Na rozdíl od Pussy Galore její nezájem nepramení z homosexuální orientace, ale čistě z toho, že jí zatím nikdo nebyl dost dobrý. Ještě než Bond vůbec stihne začít flirtovat, Christmas ho v úvodním dialogu zchladí a jasně dá najevo, že o něj nejeví žádný zájem.

Christmas: S kým mám tu čest?

Bond: Michail Arkov. Ruský Úřad atomové energetiky. Slečno...?

Christmas: Doktorko. Jonesová, Christmas Jonesová. A vtipy na mě nezkoušejte. Všechny už jsem slyšela.

Christmas je na vojenské základně, plné vojáků, oblečená nadmíru vyzývavě. S největší pravděpodobností je tam jako jediná žena a její kostým odpovídá předpokladu sexy, atraktivních Bond girl. Za normálních okolností lze předpokládat, že by taková žena na sobě měla méně vyzývavé oblečení. Její oděv připomíná Laru Croft, která v době uvedení za sebou měla již tři úspěšné PC hry a její popularita stoupala. Christmas je nevýrazná Bond girl, která je zastíněna Elektrou a ve filmu plní substituční funkci – její postava nahradila volné místo Bond girl po Elektře, ze které se stala Bondova antagonistka. Její vliv na Bonda je malý a slouží pouze jako vyrovnání vzniklé nerovnováhy.

4. Revizionistická éra Bond girl, 2002 – dodnes

S počátkem nového tisíciletí se mění nejen Bond girl, ale výraznou proměnou prochází samotný agent 007. Své působení v sérii ukončil filmem *Dnes neumírej* (2002) Pierce Brosnan, který byl nahrazen o patnáct let mladším Danielem Craigem. Přeobsazení hlavní role vyvolalo mezi kritiky a fanoušky série pozdvižení a nevoli vůči Craigovi i producentům. Odpůrci novému Bondovi vyčítali hlavně jeho fyzický vzhled, který se značně lišil od předchozích představitelů Bonda. Craigova výška je 178 cm, což z něj dělá nejmenšího Bonda v historii série, má jasné modré oči a blond vlasy. Barva Craigových vlasů se stala předmětem ostré kritiky – blond James Bond?! Na serveru CommanderBond.net fanoušci vyhlásili bojkot a vyvěsili plakát s nápisem „Daniel Craig will NOT be my James Bond“ („Daniel Craig nebude můj James Bond“), krátce po ohlášení Craiga v roli Bonda vznikla stránka DanielCraigsNotBond.com a klasickou bondovskou frázi média předělala na „Bland - James Bland.“⁹² Představení první Bond girl revizionistické éry odkazuje na legendární bikini scénu z filmu *Dr. No* (1962), ovšem dlouhovlasá a blondatá běloška (Ursula Andress) je zde nahrazena černovlasou a krátkovlasou herečkou tmavé pleti (Halle Berry). Pár Berry-Brosnan představuje překlenutí mezi post-feministickou érou a revizionistickou érou – *Dnes neumírej* (2002) ještě obsahuje prvky typické pro léta 1981-1999 (Bond je stále ten „misogynní dinosaur, přežitek studené války“, který nešetří dvojsmyslnými vtipy). Po čtyřleté odmlce přichází na scénu úplně nový Bond, který mění do té doby zavedené standardy. *Casino Royale* (2006) vychází z prvního románu Iana Fleminga vydaného v roce 1953 a restartuje celou sérii. Bond je temnější, agresivnější a rozhodně není tak uhlazený jako jeho předchůdci a realističtějšími akčními scénami se podobá úspěšné sérii o Jasonovi Bourneovi.⁹³ Vedle nového Bonda se objevuje i nový typ Bond girl, který se do té doby v sérii nevyskytoval - Vesper Lynd (Eva Green) představuje Bond girl, respektive *Bond female*, která těží z tradice noirových femme fatale.

⁹² WALLS, Jeannette. Call him Bland, James Bland. In: *TODAY* [online]. 18.10.2005 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: <http://www.today.com/id/9546090/ns/today-entertainment/t/call-him-bland-james-bland/#.U5bvSeZXCWs>

⁹³ Těží hlavně z prvních tří filmů: *Agent bez minulosti* (2002), *Bournův mýtus* (2004), *Bourneovo ultimátum* (2007).

4.1 Vesper Lynd: tři dávky ginu, jedna vodky, půlka Kina Lillet

Vesper Lynd⁹⁴ je spolu s Tracy jedna ze dvou dívek, která v dosavadní historii trvání série přiměla Bonda rezignovat na post tajného agenta u MI6. Její postava vychází z románové předlohy Iana Fleminga „Casino Royale“, nicméně filmová Vesper se od té knižní značně liší. „V knize je Vesper sexualizována, je pouze asistentka, která stojí po boku Bonda a není příliš samostatná. [Naproti tomu] ve filmu je Vesper dána značná samostatnost a je z ní spolupracovnice rovna Bondovi.“⁹⁵ Bond se s Vesper setká poměrně pozdě (až v 58 minutě filmu), ve vlaku na cestě do kasina v Černé Hoře. Vesper se uvede lehkým sexuálním dvojsmyslem, což u Bond girl není běžné – dvojsmysly do té doby byly převážně doménou Bonda.⁹⁶

Vesper: *Já sedím na penězích. (I'm the money.)*

Bond: *O tom nemůže být pochyb. (Every penny of it.)*

Vesper se nebojí představit s vtípem, nicméně přejde Bondovu poznámku téměř bez povšimnutí a věnuje se úkolu, kterým byla pověřena. Během scény se dynamicky mění dominantní/submisivní postavení Bonda a Vesper. Bond se snaží udržet si dominantní postavení po celou dobu dialogu (po příchodu si Vesper neskryvaně prohlédne, z držení jejího těla a vzhledu vydedukuje její postavení v HM Treasury), nicméně Vesper ukazuje stejné kvality a Bonda vyvádí z míry. Správně vyvodí, že je Bond sirotek, udělá na něj dojem znalostí pokerových termínů a je to zejména ona, kdo má moc nad tím, kolik peněz bude mít Bond při hře k dispozici. Změnou v revizionistické éře není jen chování Bond girl, ale také chování Bonda k nim. Neupustí zcela od flirtování a svého šarmu (ostatně to by pak ani nebyl Bond), ale moderní Bond dokáže docenit nejen krásu, ale rovněž inteligenci Bond girl. Při scéně ve vlaku Bond dokazuje, že si je

⁹⁴ Jméno Vesper je slovní hříčka: Vesper Lynd – West Berlin (západní Berlín). Jména postav u Fleminga hrají důležitou roli v rozklíčování charakteru postav. Hříčka s Berlínem má zobrazovat rozpolcenost Vesper, stejně jako byl v té době rozdělený Berlín.

⁹⁵ STOJSAVLJEVIC, Brittany. The Modern Vesper Lynd. In: *Brittany Stojavljevic: Online Portfolio* [online]. 2010 [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: <http://bbstojsa.files.wordpress.com/2013/01/vesper.pdf>, s. 1.

⁹⁶ Bond girls na dvojsmysly reagují, ovšem málokdy s nimi samy aktivně začínají. Naopak Vesper je první kdo začne rozhovor, což jí dává dominantní postavení. Dialog zahájí silným hlasem, bez vyzvání si sedne ke stolu a ihned otevře jídelní lístek – je sebevědomá a rázná.

vědom nejen výhod, které krása přináší, ale i negativních stránek, což je něco, čeho by se Bond girl zlaté éry nedočkala.

Bond: Problém je, že jste krásná. Máte strach, že vás nebudou brát vážně.

Vesper: To lze říct o každé přitažlivé, myslící ženě.

Bond: Pravda. Tahle [myslí Vesper] si to ale kompenzujete pánským stylem oblékání a je útočnější než její kolegyně, její vystupování působí pichlavě, a proto je ironií, že ji budou její mužští nadřízení o to méně uznávat a nepovýší ji, protože si její nejistotu vyloží jako aroganci.

Vesper Bondovy závěry nepopírá a raději Bondovi připomene fakt, že pokud prohraje, bude se britská vláda podílet na financování terorismu. Vesper se převážně soustředí na plnění zadaného úkolu, než na flirtování s Bondem. Vnitřně nesouhlasí s tím, co vláda dělá (riskuje miliony liber ve hře založené na štěstí), a rovněž není Bondem natolik okouzlena jako její předchůdkyně.

Vesper: Známe se chvíli a tak nechci říkat, že jste chladnokrevný parchant. Ale dokážu si představit, že jsou pro vás ženy jednorázové potěšení spíš než smysluplná snaha. A tak přes váš nesporný šarm si budu hledět peněz naší vlády a ne vašeho dokonale tvarovaného zadku.

Filmová Vesper je nezávislá, nebojí se říct, co si myslí, a nebojí se jednat proti Bondovi, zároveň se Bondovi rovná intelektem a dokáže převzít zodpovědnost za své činy.

Scéna, která má zásadní vliv na vztah Bonda k Vesper, je moment, kdy Vesper sedí pod proudem studené vody ve sprše, poté, co Bond zabije útočníky, kteří vyhrožovali LeChiffreovi (Mads Mikkelsen). V předchozí scéně dochází ke konfrontaci Vesper s temnou stránkou práce agenta 007. Vesper Bondovi pomůže, když útočnickovi vyrazí pistoli z ruky, a pak z blízka sleduje, jak ho Bond udusí. Vesper má mnohem realističtější reakci na setkání se smrtí (vraždou nepřítel), než např. Honey v *Dr. No* (1962), která jen odvrátí zrak s komentářem, jestli to doopravdy bylo nutné. V obou případech Bond útočníka udusil, ale reakce Vesper je daleko přirozenější, což jí dává mnohem hlubší psychologický rozměr. Když Bond Vesper objeví, sedne si vedle ní

a snaží se ji utěšit. Conneryho Bond 60. let by se v tomto případě pravděpodobně uchýlil k agresivnějšímu postupu (viz *Srdečné pozdravy z Ruska* (1963), kdy fackami probíral Tatianu a vyhrožoval jí, že ji nechá ve vlaku). Bond Vesper olíže prsty, které měla od krve. Zašpiněné ruce od krve pro Vesper představují spoluvinu na vraždě člověka – Bond ji očistí (symbolicky omyje ruce), čímž ji zbaví viny. Bond poprvé za dobu trvání snímku ukazuje svou citlivou stránku, kterou neprojevil, když byla zavražděna Solange (Caterina Murino).

Lisa Funnell ve své práci „I Know Where You Keep Your Gun“⁹⁷ navrhuje nové pojetí Bond girl v revizionistické éře (respektive od filmu *Casino Royale*), kdy ve filmu Bond girl není primárně Vesper, ale do jisté míry i samotný James Bond. Funnell tohoto nového Bonda nazývá termínem *Bond-Bond girl hybrid* a vychází z pozorování, že to není primárně Bond girl, kdo je na plátně objektivizován. Bond ve filmu dvakrát vychází z moře, což odkazuje na slavnou bikini scénu z *Dr. No* (1962) – z Bonda se stává Bond girl.⁹⁸ Eva Green v rozhovoru pro *The Guardian* se o Craigově „bikini scéně“ vyjádřila následovně: „To on je Bond girl, ne já. On je ten kdo vyjde z moře do půl těla nahý“.⁹⁹¹⁰⁰ Nejen ve scénách na pláži je Bond objektivizován, „Bondovo tělo je odhalené, působivé a následně feminizované během scén omezené fyzické aktivity [jako je třeba milostná scéna se Solange]. Bond tak ve filmu nahrazuje Bond girl jako těžiště vizuální podívané.“¹⁰¹ Mužský pohled, který představila Laura Mulvey ve své eseji „Visual Pleasure and Narrative Cinema“¹⁰² (Vizuální slast a narativní film) se mění na ženský pohled. *Bond-Bond girl* je pozorován, jak vychází z moře dvěma subjekty, (1)

⁹⁷ FUNNELL, Lisa. „I Know Where You Keep Your Gun': Daniel Craig as the Bond-Bond Girl Hybrid in *Casino Royale*“. *Journal of Popular Culture*. 2011, roč. 44, č. 3, s 455-472. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=bebef429-0210-4e70-8278-6925e79a703e%40sessionmgr4002&hid=4101>

⁹⁸ Tamtéž, s. 466.

⁹⁹ Ve stejném rozhovoru Eva Green popisuje, jak si musela vybojovat (i s pomocí Daniela Craiga), aby nemusela být ve filmu nahá – Vesper je tak jedna z mála Bond girl, které si po dobu filmu nechají všechny své svršky na sobě.

¹⁰⁰ JEFFRIES, Stuart. 'He's the Bond girl, not me'. In: *The Guardian* [online]. 26.1.2007 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/film/2007/jan/26/jamesbond>

¹⁰¹ FUNNELL, Lisa. „I Know Where You Keep Your Gun': Daniel Craig as the Bond-Bond Girl Hybrid in *Casino Royale*“. *Journal of Popular Culture*. 2011, roč. 44, č. 3, s 455-472. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=bebef429-0210-4e70-8278-6925e79a703e%40sessionmgr4002&hid=4101>, s. 464.

¹⁰² LAURA, Mulvey. *Visual Pleasure and Narrative Cinema*. BRAUDY, Leo a Marshall COHEN. *Film theory and criticism: introductory readings*. 6th ed. New York: Oxford University Press, 2004, s. 833-844. ISBN 0195158172.

oblečenou Vesper na pláži, která udává směr a objekt pohledu a (2) divákem/divačkou sledující film.

Obrázek 5: Bikini scéna – Honey Ryder, *Dr. No* (1962)

Obrázek 6: Bikini scéna – Jinx, *Jeden svět nestačí* (2002)

Obrázek 7: „Bikini“ scéna – James Bond, *Casino Royale* (2006)

Srovnání slavné bikini scény v průběhu let. Bond se mění na *Bond-Bond girl*, jeho tělo se stává objektem pro pohled.

Postava Vesper Lynd stojí někde na pomezí Bond girl a Bond villain a mnoha aspekty se blíží femme fatale noirových filmů.

Vesper pracuje pro britské ministerstvo financí a kontroluje průběh Bondovy mise, stává se z ní objekt Bondovy lásky po doslovné i psychologické falické redukcí během scény mučení. [J]e vydírána kriminální organizací reprezentovanou panem Whitem, aby zradila tajnou službu. Vesper v sobě kombinuje roli nadřízené, spolupracovnice a nepřítelkyně.¹⁰³

Po rekonvalescenci se Bond rozhodne rezignovat, aby mohl žít s Vesper. Pár jede do Benátek, aby mohl začít nový život. Bondovi zavolá 'M' s tím, že peníze, které vyhrál, ještě nebyly převedeny na účet ministerstva financí. Bondovi je ihned jasné, že ho Vesper zradila, a vydá se ji pronásledovat. Bond najde Vesper zamčenou v klecovém výtahu v jednom z benátských domů. Zatímco se agent 007 snaží zastřelit útočníky a dostat zpátky peníze, dojde k nehodě a dům se začíná potápět kvůli prostřeleným vzduchovým balónům. Klec ve výtahové šachtě propadne spolu s Vesper do vody. Smrt Vesper ve filmu je nevyhnutelná – žádná Bond girl, která se ukáže být špatnou, nemůže přežít konec filmu. Vesper „na rozdíl od Elektry, která se jako první ustanovila v roli Bond girl a potom bylo odhaleno, že je Bond ... villain, Vesper je obojí, Bond girl a Bond ... villain. Naneštěstí pro Vesper nevyhnutelný důsledek [z bytí] Bond villain převládne nad ... Bond girl.“¹⁰⁴ Ve světě Jamese Bonda není místo pro slitování a každý útok proti Bondovi/britskému impériu je potrestán smrtí. Nicméně smrt Vesper se liší od smrti Elektry. Vesper vymění peníze za Bondův život a ačkoliv jí musí být jasné, že její plán nemůže nikdy vyjít, vydá se na smrt. Je si vědoma své zrady, ale její smrt je nesobecká a zcela na základě její vlastní vůle. Když se ji Bond pokouší zachránit, tak ho zastaví. Políbí mu ruce (stejně jako v předchozí scéně ve sprše) a tímto gestem mu dá najevo, že na její smrti nenese žádnou vinu. Její smrt nebyla nehoda nebo únik, ale její vlastní

¹⁰³ GARLAND, Tony W. "The Coldest Weapon of All: The Bond Girl Villain in James Bond Films". *Journal of Popular Film & Television*. 2009, roč. 37, č. 4, s. 179-188. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=7b3cbd7a-aed0-4bca-bda0-50bfeb7ccbbb%40sessionmgr115&hid=127>, s. 186

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 186.

rozhodnutí – „nabízí svůj vlastní život, aby napravila chyby, které způsobila“¹⁰⁵. Tím se Vesper liší nejen od Elektry¹⁰⁶, která nechtěla zemřít, ale i od ostatních Bond girls.

Vesper v sobě spojuje Bond girl a Bond villain a jejich kombinací naplňuje charakteristiky femme fatale.¹⁰⁷ Vesper má nad Bondem moc (drží peníze), je záhadná, atraktivní a pro Bonda je těžko čitelná (což je i důvod proč ji miluje). Dalším prvkem, který má Vesper společný s femme fatale, je síla jejího charakteru a vliv, jaký má na hlavního hrdinu i po smrti. Její smrt je sice očištěním se od viny (zrady), ale nikoliv trestem za její zkaženost, čímž se na druhou stranu od klasické femme fatale vzdaluje. Vesper se na scénu vrací skrze předmět - náhrdelník, podobně jako například Laura Huntová skrze portrét ve filmu *Laura* (1944). Síla, s jakou se dostala Bondovi pod kůži, se nedá srovnat s žádnou jinou Bond girl, dokonce ani s Tracy, se kterou se Bond oženil.

¹⁰⁵ STOJSAVLJEVIC, Brittany. The Modern Vesper Lynd. In: *Brittany Stojavljevic: Online Portfolio* [online]. 2010 [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: <http://bbstojsa.files.wordpress.com/2013/01/vesper.pdf>, s. 5.

¹⁰⁶ Elektra je zvláštní, první případ Bond girl – Bond villain. Předchozí Bond girls (ve vedlejších rolích) si smrt nikdy nepřály (často ani nečekaly).

¹⁰⁷ Atraktivní a svůdná žena (často záhadná), která přináší rizika a problémy ostatním lidem, zvláště mužům, kteří jsou jí přitahováni.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce *Vývoj a proměny zobrazování Bond girl ve filmové sérii o Jamesi Bondovi* bylo postihnout proměnu zobrazování a vývoj jakým se postava Bond girl ubírala ve filmech v průběhu více než padesátileté historie bondovek. Postihla jsem nejvýraznější změny Bond girl na vybraných dívkách, které se od ostatních Bond girl v něčem výrazně liší, a zároveň jsem vybrala takové Bond girl, které zastupovaly každou éru dle členění Roberta A. Caplena. Filmy s Jamesem Bondem jsou vůbec nejdéle trvající filmová série, a proto na ní lze pozorovat proměny ženských postav v souvislosti na měnícím se kulturním, politickém a ekonomickém prostředí. Zároveň se ženské postavy mění v rámci jedné série a ne v mnoha žánrově různých filmech, což umožňuje snadnější srovnání a lépe viditelné proměny hlavní hrdinky. Postavy Bond girls jsou přímo vázané na Jamese Bonda, který výrazně určuje směr jejich vývoje v příběhu. První Bond girl Honey Ryder na počátku 60. let ztělesňuje hrdinku, jejíž primární funkce na plátně je pro skopofilní potěšení (primárně mužského) diváka. Honey na dlouhou dobu (s výjimkou Pussy Galore) ustanovila archetyp Bond girl jako krásné, mladé, atraktivní, naivní dívky, která je Bondem svedena a zachráněna, a která Bondovi podlehne bez větších obtíží. Ačkoliv Bond girls zlaté éry jsou často vyslány jako pomocnice při plnění úkolu, není jejich přínos pro misi nijak velký, jelikož všechna aktivní činnost je v rukou Jamese Bonda, a je to právě on, kdo sám přemůže antagonistu. Z Bond girls zlaté éry se nejvýrazněji vymyká Pussy Galore, která se Bondovi rovná ve všech oblastech. Chování Pussy se nestalo trendem a bondovky model stejně schopné Bond girl jako je Bond opustily. Návrat k tradici Pussy se plně podařil až Wai Lin v post-feministické éře, tedy po více než třiceti letech. Pussy je rovněž důkazem, že Bond girl Bondovi sexuálně podlehne bez ohledu na vzdělání, povolání, rasu nebo sexuální orientaci.

Zatímco vzhled Bond girls se měnil přirozeně v souvislosti s dobovými módními trendy, chování a její funkce ve filmu se neměnily tak pružně. Teprve ke konci zlaté éry se začínají objevovat samostatnější Bond girl, které více aktivně zasahují do děje a jsou Bondovými spolupracovnicemi na stejné úrovni. Před Anyou byly Bond girls Bondovi podřízené, a pokud s ním spolupracovaly, tak většinou jako asistentky. Na konci 70. let a od počátku let 80. jsou patrné tendence ke zrovnoprávnění Bond girls vůči Bondovi,

což korespondovalo se silícími feministickými hnutími v Anglii a USA. Na Anyu navazuje Bond girl doktorka Holly Goodhead, u které je Bond dokonce odkázán na její schopnosti pilotovat vesmírnou loď. V půlce 90. let jsou již Bond girl plně emancipované a jejich schopnosti se nejen rovnají Bondovým, ale v mnoha směrech ho i překonávají. Jejich emancipace a samostatnost však nemění styl, s jakým jsou zobrazovány vizuálně. Tělo Bond girl je stále objektivizováno a míra sexuálních dvojsmyslů se od Mooreovského Bonda nesnížila. Ženy, resp. Bond girl, v bondovkách musejí být neustále sexy a jsou oblečené do modelů, které jsou všechno možné, jen ne funkční. Posláním Bond girl je být sexy, nicméně od počátku revizionistické éry je jim kromě tohoto „úkolů“ přiřazen i další úkol – být chytré a samostatně rozhodovat o vlastním osudu. Toto se naplno projevilo u Vesper Lynd, která ustanovila nový typ Bond girl pro 21. století – sexy a myslící ženu, která již není odkázána na pomoc a záchranu od Bonda.

V porovnání s ostatními filmy zobrazování ženských postav ve filmech o Jamesi Bondovi víceméně kopíruje hlavní trendy dané doby. Bond girls nejsou vzorem pro další ženské postavy, spíše naopak – bondovky byly kritizovány pro nedostatek pokroku ve smyslu emancipace hlavních hrdinek, dále pro sexismus, heteronormativitu, xenofobii i politickou nekorektnost. Na tuto kritiku však producenti museli reagovat, a tak postupně proměňovali zavedené formule a Bond girls přizpůsobovali své době. Co bylo přípustné v bondovkách let 60. už nemohlo být použité v letech 80. Barbara Broccoli¹⁰⁸ v rozhovoru pro *The Sunday Telegraph* řekla: „Ty ženy [Bond girls] byly na svou dobu výjimečné. Pussy Galore, například, byly ženská pilotka. ... Měly profesní kariéru a dělaly výjimečné věci. Myslím, že ty první [Bond girls] byly velmi progresivní.“¹⁰⁹ Tvrzení Barbary Broccoli je zkreslené, neboť první Bond girls sice měly zajímavá povolání a dělaly výjimečné věci, ale nikdy samy nerozhodovaly o svém osudu a jejich existence byla zcela závislá na Jamesi Bondovi. Bondovky byly vždy sexistické (od úvodních titulků se siluetami nahých žen, přes úvodní písně, až po chování Bonda k Bond girls a dalším ženským postavám), nicméně i přesto se

¹⁰⁸ Dcera producenta bondovek Cubbyho Broccoliho.

¹⁰⁹ HASTINGS, Chris. James Bond girls are feminist icons says Cubby Broccoli's daughter. In: *The Telegraph* [online]. 20 Sep 2008 [cit. 2014-06-24]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/celebritynews/3024355/James-Bond-girls-are-feminist-icons-says-Cubby-Broccolis-daughter.html>

zobrazování ženských postav změnilo a ženy dostaly ve filmech větší prostor. Bondovky jsou celosvětově známým fenoménem a změny v komerčních filmech jsou vždy pomalejší, než u nezávislých snímků. Na druhou stranu ani komerční snímky se nemůžou vyhnout reflektování současných problémů, a tato reflexe (v tomto případě způsob, jakým je nakládáno s ženskou postavou) zasáhne větší publikum.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

- [1] *Dr. No* (Dr. No) [film]. Režie Terence Young. Velká Británie, 1962.
- [2] *Srdečné pozdravy z Ruska* (From Russia with Love) [film]. Režie Terence YOUNG. Velká Británie, 1963.
- [3] *Goldfinger* (Goldfinger) [film]. Režie Guy HAMILTON. Velká Británie, 1964.
- [4] *Thunderball* (Thunderball) [film]. Režie Terence YOUNG. Velká Británie, 1965.
- [5] *Žiješ jenom dvakrát* (You Only Live Twice) [film]. Režie Lewis GILBERT. Velká Británie, 1967.
- [6] *V tajné službě Jejího veličenstva* (In Her Majesty's Secret Service) [film]. Režie Peter R. HUNT. Velká Británie, 1969.
- [7] *Diamanty jsou věčné* (Diamonds are forever) [film]. Režie Guy HAMILTON. Velká Británie, 1971.
- [8] *Žít a nechat zemřít* (Live and Let Die) [film]. Režie Guy HAMILTON. Velká Británie / USA, 1973.
- [9] *Muž se zlatou zbraní* (Man with the Golden Gun) [film]. Režie Guy HAMILTON. Velká Británie / USA, 1974.
- [10] *Špion, který mě miloval* (Spy who Loved Me) [film]. Režie Lewis GILBERT. Velká Británie / USA, 1977.
- [11] *Moonraker* (Moonraker) [film]. Režie Lewis GILBERT. Velká Británie / Francie, 1979.
- [12] *Jen pro tvé oči* (For Your Eyes Only) [film]. Režie John GLEN. Velká Británie / USA, 1981.
- [13] *Chobotnička* (Octopussy) [film]. Režie John GLEN. Velká Británie / USA, 1983.
- [14] *Vyhliďka na vraždu* (A View to a Kill) [film]. Režie John GLEN. Velká Británie / USA, 1985.
- [15] *Dech života* (Living Daylights) [film]. Režie John GLEN. Velká Británie / USA, 1987.

- [16] *Povolení zabít* (Licence to Kill) [film]. Režie John GLEN. Velká Británie / USA, 1989.
- [17] *Zlaté oko* (GoldenEye) [film]. Režie Martin CAMBELL. Velká Británie / USA, 1995.
- [18] *Zítřek nikdy neumírá* (Tomorrow Never Dies) [film]. Režie Roger SPOTTISWOODE. Velká Británie / USA, 1997.
- [19] *Jeden svět nestačí* (One World Is Not Enough) [film]. Režie Michael APTED. Velká Británie / USA, 1999.
- [20] *Dnes neumírej* (Die Another Day) [film]. Režie Lee TAMAHORI. Velká Británie / USA, 2002.
- [21] *Casino Royale* (Casino Royale) [film]. Režie Martin CAMBELL. Velká Británie / Česko / USA / Německo / Bahamy, 2006.
- [22] *Quantum of Solace* (Quantum of Solace) [film]. Režie Marc FORSTER. Velká Británie / USA, 2008.
- [23] *Skyfall* (Skyfall) [film]. Režie Sam MENDES. Velká Británie / USA, 2012.

Literatura

- [1] ADAMS, Michelle. „Bond Girls: Gender, Technology and Film“. [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://gnovisjournal.org/files/Michelle-Adams-Bond-Girls.pdf>
- [2] CAPLEN, Robert A. *Shaken and Stirred: The Feminism of James Bond*. Xlibris, 2012. Kindle Edition. ISBN 978-4535-1282-1.
- [3] FUNNELL, Lisa. From English Partner to American Action Hero: The Heroic Identity and Trans-national Appeal of the Bond Girl. HART, Christopher. *Heroines and Heroes: Symbolism, Embodiment, Narratives & Identity* [online]. West Midlands (Velká Británie): Midrash Publications, 2008 [cit. 2014-03-08]. ISBN 9780955124433. Dostupné z: http://www.google.cz/books?id=mSzuAQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- [4] FUNNELL, Lisa. „'I Know Where You Keep Your Gun': Daniel Craig as the Bond-Girl Hybrid in Casino Royale“. *Journal of Popular Culture*. 2011, roč. 44, č. 3, s 455-472. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=bebef429-0210-4e70-8278-6925e79a703e%40sessionmgr4002&hid=4101>.

- [5] FUNELL, Lisa. Negotiating Shifts in Feminism: The "Bad" Girls of James Bond. WATERS, Melanie. *Women on Screen: feminism and femininity in visual culture*. New York: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 0230229654.
- [6] GARLAND, Tony W. "The Coldest Weapon of All: The Bond Girl Villain in James Bond Films". *Journal of Popular Film & Television*. 2009, roč. 37, č. 4, s. 179-188. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=7b3cbd7a-aed0-4bca-bda0-50bfeb7ccbbb%40sessionmgr115&hid=127>.
- [7] GERMANA, Monica. „Bond Girls: The Dialectics of Gender Construction.“ In: *Bond Girls: The Dialectics of Gender Construction* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.fashion.arts.ac.uk/media/research/documents/monica-germana.pdf>.
- [8] HANÁKOVÁ, Petra. *Pandořina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 141 s. Vizuální studia, sv. 1. ISBN 978-802-0015-518.
- [9] HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: the Treatment of Women in the Movies*. Baltimore: Penguin, 1974, xiv, 388 p., [12] leaves of plates. ISBN 0140039465., s 329-330.
- [10] JENKINS, Tricia cit. podle Tony W. GARLAND. "The Coldest Weapon of All": The Bond Girl Villain in James Bond Films. *Journal of Popular Film & Television*. 2009, roč. 37, č. 4, s. 179-188. [online]. [cit. 2014-02-06]. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=7b3cbd7a-aed0-4bca-bda0-50bfeb7ccbbb%40sessionmgr115&hid=127>.
- [11] JENKINS, Tricia. James Bond's "Pussy" and Anglo-American Cold War Sexuality. *The Journal of American Culture* [online]. 2005, vol. 28, issue 3, s. 309-317 [cit. 2014-03-06]. DOI: 10.1111/j.1542-734X.2005.00215.x. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1542-734X.2005.00215.x>.
- [12] KAPLAN, E. Ann cit. podle HANÁKOVÁ, Petra. *Pandořina skříňka, aneb, Co feministky provedly filmu?*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007, 141 s. Vizuální studia, sv. 1. ISBN 978-802-0015-518.
- [13] LINDNER, Christoph. *The James Bond Phenomenon: a Critical Reader*. New York: Distributed exclusively in the USA by Palgrave, 2003, xvi, 268 p. ISBN 07-190-6541-0.
- [14] LAURA, Mulvey. Visual Pleasure and Narrative Cinema. BRAUDY, Leo a Marshall COHEN. *Film theory and criticism: introductory readings*. 6th ed. New York: Oxford University Press, 2004, s. 833-844. ISBN 0195158172

- [15] NEUENDORF, Kimberly A., Thomas D. GORE, Amy DALESSANDRO, Patricie JANSTOVA a Sharon SNYDER-SUHY. Shaken and Stirred: A Content Analysis of Women's Portrayals in James Bond Films. SHAKEN & STIRRED. 2010. DOI: 10.1007/s11199-009-9644-2. Dostupné z: <http://www.springerlink.com/index/10.1007/s11199-009-9644-2>.
- [16] ROSEN, Marjorie. *Popcorn Venus*. 3. printing. New York: Avon, 1974. ISBN 03-800-0177-2.
- [17] STOJSAVLJEVIC, Brittany. The Modern Vesper Lynd. In: *Brittany Stojavljevic: Online Portfolio* [online]. 2010 [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: <http://bbstojja.files.wordpress.com/2013/01/vesper.pdf>.
- [18] STREITMATTER, Rodger. James Bond In: *Sex Sells!: the Media's Journey from Repression to Obsession*. [online]. [cit. 2014-02-06]. s 29. Perseus Books, LLC, 2004. SocINDEX with Full Text, EBSCOhost. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=bebef429-0210-4e70-8278-6925e79a703e%40sessionmgr4002&hid=4101>.
- [19] The Bond Girls: Sexpots and Psychopaths. *Playboy*. Chicago, 2000, roč. 47, č. 6. DOI: ISSN 0032-1478.
- [20] WATERS, Melanie. *Women on screen: feminism and femininity in visual culture*. New York: Palgrave Macmillan, 2011, 243 s. ISBN 02-302-2965-4.

Internetové zdroje a databáze

- [1] Albert R. Broccoli: Biography. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: http://www.imdb.com/name/nm0110482/bio?ref_=nm_ov_bio_sm.
- [2] Dr. No: Trivia. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.imdb.com/title/tt0055928/trivia>
- [3] From Russia with Love: Trivia. In: *IMDb* [online]. © 1990-2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: http://www.imdb.com/title/tt0057076/trivia?ref_=tt_q1_2.
- [4] HASTINGS, Chris. James Bond girls are feminist icons says Cubby Broccoli's daughter. In: *The Telegraph* [online]. 20 Sep 2008 [cit. 2014-06-24]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/celebritynews/3024355/James-Bond-girls-are-feminist-icons-says-Cubby-Broccolis-daughter.html>
- [5] JEFFRIES, Stuart. 'He's the Bond girl, not me'. In: *The Guardian* [online]. 26.1.2007 [cit. 2014-06-12]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/film/2007/jan/26/jamesbond>.

- [6] MASLIN, Janet. 'Spy Who Loved' A Bit Long on Bond. In: *The New York Times* [online]. 28. July 1977 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/movie/review?res=9F03E0DD1F3BE334BC4051DFB166838C669EDE&partner=Rotten%2520Tomatoes>.
- [7] Review: 'Dr. No'. In: *Variety* [online]. © Copyright 2014 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://variety.com/1961/film/reviews/dr-no-1200420202/>.
- [8] WALLS, Jeannette. Call him Bland, James Bland. In: *TODAY* [online]. 18.10.2005 [cit. 2014-06-10]. Dostupné z: <http://www.today.com/id/9546090/ns/today-entertainment/t/call-him-bland-james-bland/#.U5bvSeZXCWs>.
- [9] WINTERSON, Jeanette. Girls, girls, girls. *The Guardian* [online]. 13.9.2002 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/film/2002/sep/13/artsfeatures.jamesbond1>.

Filmy

- [1] *100 Greatest Sexy Moment* [film]. Režie Suzy RATNER. Veľká Británie, 2003.
- [2] *Bond Girls Are Forever* [film]. Režie John WATKIN. USA, 2002.

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: PRVNÍ OFICIÁLNÍ SETKÁNÍ TRACY S BONDEM	30
OBRÁZEK 2: DÍVKY V SANATORIU	35
OBRÁZEK 3: PŘEDSTAVENÍ AGENTA XXX.....	39
OBRÁZEK 4: KALBA, ANYA A BOND.....	41
OBRÁZEK 5: BIKINI SCÉNA – HONEY RYDER, <i>DR. NO</i> (1962)	53
OBRÁZEK 6: BIKINI SCÉNA – JINX, <i>JEDEN SVĚT NESTAČÍ</i> (2002)	53
OBRÁZEK 7: „BIKINI“ SCÉNA – JAMES BOND, <i>CASINO ROYALE</i> (2006)	53

Seznam tabulek

TABULKA 1: BOND GIRLS ZLATÉ ÉRY	18
TABULKA 2: BOND GIRLS POST-FEMINISTICKÉ ÉRY.....	19
TABULKA 3: BOND GIRLS REVIZIONISTICKÉ ÉRY	20
TABULKA 4: SEXUÁLNĚ ZABARVENÁ JMÉNA BOND GIRLS.....	25
TABULKA 5: SROVNÁNÍ FYZICKÉ, EMOČNÍ, INTELEKTUÁLNÍ, SEXUÁLNÍ A SHODY V ODVAZE BOND GIRLS S BONDEM	28

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1: SEZNAM NOVEL A POVÍDEK O JAMESI BONDOVI (IAN FLEMING)	67
PŘÍLOHA 2: SEZNAM OFICIÁLNÍCH FILMŮ O JAMESI BONDOVI.....	68
PŘÍLOHA 3: SEZNAM NEOFICIÁLNÍCH FILMŮ O JAMESI BONDOVI.	70

Přílohy

Příloha 1: Seznam novel a povídek o Jamesi Bondovi (Ian Fleming)

- 1953 Casino Royale
- 1954 Live and Let Die
- 1955 Moonraker
- 1956 Diamonds Are Forever
- 1957 From Russia, With Love
- 1958 Dr. No
- 1959 Goldfinger
- 1960 From A View To A Kill (povídka)
- For Your Eyes Only (povídka)
- Quantum of Solace (povídka)
- Risico (povídka)
- The Hildebrand Rarity (povídka)
- 1961 Thunderball
- 1962 The Spy Who Loved Me The Living Daylights (povídka)
- 1963 On Her Majesty's Secret Service
- The Property of a Lady (povídka)
- 1964 You Only Live Twice
- 1965 The Man With the Golden Gun
- 1966 Octopussy (povídka)

Příloha 2: Seznam oficiálních filmů o Jamesi Bondovi¹¹⁰

Pořadí v sérii	Název filmu	Rok	Režie	Herec hrající Bonda	Bond girl	Herečka hrající Bond girl
1.	Dr. No	1962	Terence Young	Sean Connery	Honey Ryder	Ursula Andress
2.	Srdečné pozdravy z Ruska	1963	Terence Young	Sean Connery	Tatiana Romanova	Daniela Bianchi
3.	Goldfinger	1964	Guy Hamilton	Sean Connery	Pussy Galore	Honor Blackman
4.	Thunderball	1965	Terence Young	Sean Connery	Domino Derval	Claudine Auger
5.	Žiješ jenom dvakrát	1967	Lewis Gilbert	Sean Connery	Kissi Suzuki Aki	Mie Hama Akiko Wakabayashi
6.	V tajné službě Jejího veličenstva	1969	Peter R. Hung	George Lazenby	Tracy DiVincenzo	Diana Rigg
7.	Diamanty jsou věčné	1971	Guy Hamilton	Sean Connery	Tiffany Case	Jill St. John
8.	Žít a nechat zemřít	1973	Guy Hamilton	Roger Moore	Solitaire	Jane Seymour
9.	Muž se zlatou zbraní	1974	Guy Hamilton	Roger Moore	Mary Goodnight Andrea Anders	Brit Ekland Maud Adams
10.	Špion, který mě miloval	1977	Lewis Gilbert	Roger Moore	Anya Amasova	Barbara Bach
11.	Moonraker	1979	Lewis Gilbert	Roger Moore	Holly Goodhead	Lois Chiles
12.	Jen pro tvé oči	1981	John Glen	Roger Moore	Melina Havelock	Carole Bouquet
13.	Chobotnička	1983	John Glen	Roger Moore	Octopussy	Maud Adams
14.	Vyhledka na vraždu	1985	John Glen	Roger Moore	Stacey Sutton	Tanya Roberts
15.	Dech života	1987	John Glen	Timothy Dalton	Kara Milovy	Maryam D'Abo

¹¹⁰ Produkční společností **Eon Productions** (Everything Or Nothing).

16.	Povolení zabíjet	1989	John Glen	Timothy Dalton	Pam Bouvier	Carey Lowell
17.	Zlaté oko	1995	Martin Campbell	Pierce Brosnan	Natalya Simonova	Izabella Scorupco
18.	Zítřek nikdy neumírá	1997	Roger Spottiswoode	Pierce Brosnan	Wai Lin	Michelle Yeoh
19.	Jeden svět nestačí	1999	Michael Apted	Pierce Brosnan	Christmas Jones Elektra King	Denise Richards Sphie Marceau
20.	Dnes neumírej	2002	Lee Tamahori	Pierce Brosnan	Jinx	Halle Berry
21.	Casino Royale	2006	Martin Campbell	Daniel Craig	Vesper Lynd	Eva Green
22.	Quantum of Solace	2008	Marc Forster	Daniel Craig	Camille	Olga Kurylenko
23.	Skyfall	2012	Sam Mendes	Daniel Craig	Séveérine	Bérénice Marlohe

Příloha 3: Seznam neoficiálních filmů o Jamesi Bondovi.

Pořadí	Název filmu	Rok	Režie	Herec hrající Bonda	Bond girl	Herečka hrající Bond girl
1.	Casino Royale v seriálu Climax!	1954	William Brown Jr.	Barry Nelson	Valerie Mathis	Linda Christian
2.	Casino Royale	1967	David Niven, Ken Hughes, Robert Parrish, John Huston, Val Guest, Richard Talmadge, Joseph McGrath	Peter Sellers	Vesper Lynd	Ursula Andress
3.	Nikdy neříkej nikdy	1983	Irvin Kershner	Sean Connery	Domino	Kim Basinger